

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

О.В. Тофанюк, В.П. Божко, Т.Ю. Павленко

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчальний посібник

Харків «ХАІ» 2012

УДК 332.142.2:334.752
Т63

Рецензенти: д-р екон. наук, проф. Т.В. Момот,
канд. екон. наук М.В. Кадничанський

Тофанюк, О.В.

Т63 Фінансове забезпечення господарської діяльності [Текст]: навч. посіб. /
О.В. Тофанюк, В.П. Божко, Т.Ю. Павленко. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т
ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2012. – 60 с.

Викладено основні вимоги до змісту, структури й оформлення курсової роботи. Запропоновано теми курсових робіт за напрямками.

Подано стислий огляд прикладів курсових робіт. Описано їхню структуру, де виділено основні елементи, що вказують на актуальність роботи, основні проблеми вибраного об'єкта та шляхи його вдосконалення. Розглянуті приклади курсових робіт супроводжуються таблицями і рисунками, що зображують результат дослідження вибраної теми.

Для студентів денної та заочної форм навчання економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

Іл. 17. Табл. 34. Бібліогр.: 27 назв

УДК 332.142.2:334.752

© Тофанюк О.В., Божко В.П., Павленко Т.Ю., 2012

© Національний аерокосмічний
університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут», 2012

ВСТУП

Мета курсової роботи – закріплення знань студентів, здобутих у процесі вивчення таких дисциплін, як «Фінанси», «Фінансовий аналіз», «Фінансовий менеджмент», «Банківська справа», «Бюджетна система», «Місцеві фінанси», «Страховання» й ін. Таким чином, ця курсова робота є комплексною, може мати теоретичну або практичну спрямованість і повинна містити елементи наукових досліджень.

Об'єктами дослідження в курсовій роботі можуть бути:

- фінансові показники діяльності суб'єктів господарювання (прибуток, ліквідність, кредитоспроможність, фінансова стійкість і т.д.);
- певні операції суб'єктів фінансового ринку (валютні, кредитні, інвестиційні, фондові й т.д.);
- процеси адміністрування податків і розподілу фінансових ресурсів у бюджетній системі.

Суб'єктами фінансового ринку, що можуть підлягати дослідженню, є виробничі підприємства, комерційні банки, бюджетні організації, інвестиційні фонди (компанії), страхові компанії, Пенсійний фонд, будь-яка інша фінансово-кредитна установа. При цьому слід розрізняти:

- суб'єктів господарської діяльності, що здійснюють посередницькі операції в сфері фінансових відносин (у цьому випадку об'єктом дослідження будуть певні операції цих суб'єктів);
- суб'єктів господарської діяльності, для яких фінансова діяльність не є основною (у цьому випадку об'єктом дослідження будуть фінансові інструменти й показники їхньої діяльності).

Виходячи з поставленої мети, об'єкта дослідження, специфіки діяльності суб'єкта фінансового ринку, у курсовій роботі формулюються відповідні завдання.

Якщо об'єктом дослідження є фінансові операції суб'єкта господарювання, то серед завдань можна виділити такі:

- характеристика ролі й місця певного виду операцій у структурі фінансових відносин;
- аналіз чинної нормативної бази й оцінювання рівня організації цих операцій в Україні й за рубежом;
- вивчення теоретичних основ керування й огляд пропозицій інших авторів з удосконалювання керування цими операціями;
- проведення аналізу ефективності організації цих операцій у конкретній фінансово-кредитній установі й формування авторської оцінки застосовуваних методик аналізу;
- розгляд основних методів керування цими операціями, виявлення недоліків у керуванні ними на практиці й розроблення рекомендацій з удосконалювання керування цими операціями;
- формування пропозицій з організації керування досліджуваними

операціями із застосуванням комп'ютерної техніки.

Якщо об'єктом дослідження є фінансові інструменти або показники діяльності суб'єкта господарювання, то завдання можуть бути такими:

- характеристика досліджуваного суб'єкта і його ролі в системі фінансових відносин;
- аналіз нормативно-правової бази, що регулює діяльність суб'єкта господарювання;
- вивчення теоретичних основ керування цим суб'єктом з урахуванням специфіки його діяльності;
- аналіз й оцінювання фінансової ефективності діяльності суб'єкта;
- розгляд основних проблем і розроблення рекомендацій з удосконалювання фінансово-економічної діяльності суб'єкта.

Основні вимоги до курсової роботи:

- науковий характер, тобто аналіз стану, дослідження проблем і розроблення рекомендацій з удосконалювання діяльності об'єкта;
- практичний характер, тобто використання під час написання роботи конкретних матеріалів базового підприємства, банку, фінансово-кредитної установи тощо;
- обґрунтування висновків автора, спрямованих на удосконалювання фінансово-економічної діяльності досліджуваного суб'єкта;
- робота повинна базуватися на чинній нормативній базі й науковій літературі, що використовується при вирішенні поставлених завдань.

Під час підготовки курсової роботи можна використовувати рекомендовану літературу, а також інші додаткові джерела інформації з вибраної теми: монографії, навчальні посібники, матеріали періодичної літератури, статистичну інформацію, документацію організацій. У роботі мають бути враховані й використані законодавчі й нормативні матеріали, що діють в Україні на момент написання курсової роботи.

Курсова робота згодом може бути використана як вихідні матеріали під час підготовки бакалаврської випускної роботи.

У цьому навчальному посібнику подано стислий огляд прикладів курсових робіт, студентів кафедри фінансів, керівниками яких були викладачі кафедри фінансів Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»: Продан Анастасії Сергіївни, керівник – ст. викл. Рева Лариса Григорівна; Новікової Наталі Юріївни і Верховод Тетяни Володимирівни, керівник – канд. екон. наук, доц. Тофанюк Ольга Володимирівна; Попівчак Тетяни Сергіївни, керівник – ст. викл. Лобанов Анатолій Васильович; Васильєвої Ганни Валеріївни, керівник – ст. викл. Бондар Наталя Олександрівна.

1 ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ І СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1 Структура роботи

Курсова робота складається зі вступу, основного розділу й висновків.

У вступі обґрунтовується актуальність вибраної теми, характеризується рівень дослідження певного питання в теорії і на практиці. Виходячи з цього, формулюються мета курсової роботи, завдання, які потребують вирішення для досягнення поставленої мети, обґрунтовується вибір суб'єкта господарювання, на матеріалах якого проводиться дослідження, характеризується специфіка його діяльності й обґрунтовується структура роботи. Якщо в роботі використано скорочення, що не належить до загальноприйнятих, то список таких скорочень також наводиться у вступі. Основний розділ може складатися з двох частин.

Перша частина може мати теоретичний характер, у рамках якого потрібно охарактеризувати теоретичні положення і дискусійні питання досліджуваної теми, розглянути особливості правового регулювання, зарубіжний досвід, проаналізувати думки вчених і аналітиків у певній області.

Друга частина припускає більш докладний аналіз поставленої проблеми. За необхідності слід навести результати фінансового аналізу досліджуваного об'єкта, що має містити виявлені проблеми діяльності суб'єкта господарювання. Висновки необхідно формувати на основі розрахованих таблиць і побудованих графіків. Друга частина розділу має містити:

- аналіз досліджуваного об'єкта, його структури, динаміки, фінансових показників та ін.;
- оцінку ефективності досліджуваних операцій, структури і характеру витрат, пов'язаних з їх проведенням, динаміки і форм одержання доходів за цими операціям, аналіз прибутку і ризиків, порівняльний аналіз різних варіантів проведення цих операцій і т.д.;
- конкретні пропозиції з підвищення рівня фінансово-економічної діяльності та їх обґрунтування.

1.2 Порядок підготовки й захисту курсової роботи

Завдання на курсову роботу студенту видає його керівник на першому навчальному занятті. Після одержання завдання, студент складає план роботи, який узгоджується з керівником.

Процес виконання курсової роботи має такі етапи:

- вибір теми, визначення об'єкта дослідження, формулювання мети і постановка завдання;

- огляд літературних джерел, нормативної бази, ознайомлення з організацією діяльності досліджуваного об'єкта, виявлення проблем у цій області;
- складання структури основної частини курсової роботи;
- послідовне написання розділів роботи на основі аналізу теоретичного й практичного матеріалу;
- редагування роботи з урахуванням зауважень керівника;
- оформлення роботи відповідно до чинних стандартів;
- підготовка роботи до захисту (складання доповіді, підготовка ілюстраційного матеріалу);
- захист курсової роботи перед комісією, що являє собою доповідь (до п'яти хвилин) і відповіді на запитання.

Обсяг курсової роботи без додатків становить 20 – 25 аркушів. Текстовий документ оформляється на аркушах форматом А4 (210 x 297 мм) машинним способом на одному боці аркуша білого паперу. Текст документа слід друкувати, дотримуючись таких параметрів полів: верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 25 мм, правє – 15 мм. При застосуванні текстових редакторів верстання документа рекомендується використовувати шрифт Times New Roman розміром 14 пунктів та інтервал між рядками 1,2. Плакати (ілюстраційний матеріал), що використовуються на захисті (4 – 6 шт.), повинні відображати найбільш істотні результати, отримані автором під час виконання курсової роботи.

Закінчена курсова робота має бути переплетена і містити:

- титульний аркуш;
- завдання на курсову роботу;
- зміст;
- текст роботи відповідно до змісту;
- список використаної літератури;
- додатки (за необхідності).

Роботу підписують:

- студент (на титульному аркуші, у завданні, на останній сторінці з указанням дати);
- керівник роботи (на титульному аркуші, у завданні, у відгуку на курсову роботу);
- нормоконторлер.

1.3 Тематика курсових робіт

Фінанси підприємств

- 1 Моделі взаємозв'язків між фінансовими індикаторами діяльності підприємства.
- 2 Оцінювання фінансових показників діяльності підприємства.

- 3 Аналіз фінансового стану підприємства.
- 4 Прогнозування фінансових показників діяльності підприємства.
- 5 Аналіз ефективності використання запасів підприємства.
- 6 Інструменти прихованого фінансування підприємств.
- 7 Амортизаційні відрахування як внутрішнє джерело фінансування підприємств.
- 8 Дивідендна політика і самофінансування підприємств.
- 9 Обґрунтування структури капіталу підприємства.
- 10 Вплив кадрового потенціалу на фінансові результати підприємства.
- 11 Діагностика кризового стану підприємства на різних етапах життєвого циклу.
- 12 Порівняльна характеристика моделей оцінювання кризового стану підприємства.
- 13 Вибір методики розрахунку узагальнювального показника під час оцінювання кредитоспроможності підприємства.
- 14 Оцінювання ринкової вартості підприємства.
- 15 Аналіз структури фінансових ресурсів холдингової компанії.

Місцеві фінанси

- 16 Особливості формування доходів місцевих бюджетів на основі власних і делегованих повноважень.
- 17 Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів.
- 18 Податковий потенціал регіонів і його вплив на міжбюджетні відносини.
- 19 Фінансове забезпечення витрат у системі місцевих бюджетів.
- 20 Фінансове вирівнювання доходів місцевих бюджетів у реалізації регіональної політики.
- 21 Бюджетний дефіцит і ефективність використання позик для його зменшення.
- 22 Господарсько-фінансова діяльність підприємств житлово-комунального господарства.
- 23 Особливості фінансового забезпечення витрат бюджетних організацій.

Банківські операції

- 24 Оцінювання ризиків зобов'язань «до запитання» комерційних банків.
- 25 Аналіз операційного ризику комерційного банку.
- 26 Фінансові ризики в комерційних банках.
- 27 Іноземні банки на фінансовому ринку України.

- 28 Іпотечні операції комерційних банків.
- 29 Розвиток фінансового інжинірингу в банківській системі України.
- 30 Оптимізація банківських відсотків.

Страхові послуги

- 31 Особливості фінансової діяльності страхових організацій.
- 32 Особливості тарифної політики зі змішаного страхування життя.
- 33 Особливості тарифної політики зі страхування додаткової пенсії.
- 34 Оцінювання фінансового стану і побудова рейтингу страхових компаній.
- 35 Аналіз формування й використання Пенсійного фонду.
- 36 Аналіз формування й використання Фонду соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
- 37 Аналіз формування й використання Фонду соціального страхування на випадок безробіття.
- 38 Аналіз формування й використання Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
- 39 Особливості створення й управління фінансовими ресурсами недержавних пенсійних фондів.

Інвестиційний аналіз

- 40 Оцінювання ефективності інвестицій в основні фонди.
- 41 Оцінювання й аналіз інвестиційної привабливості промислового підприємства.
- 42 Бізнес-план інвестиційного проекту.
- 43 Обґрунтування економічної ефективності реалізації інвестиційного проекту.
- 44 Реалізація інвестиційного проекту як метод стабілізації фінансової стійкості підприємства.
- 45 Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства в бізнес-середовищі.
- 46 Оцінювання ризиків інвестиційного проекту.
- 47 Застосування імітаційного моделювання під час аналізу привабливості інвестиційного проекту.
- 48 Оцінювання ефективності інвестиційного проекту.

2 СТИСЛИЙ ОГЛЯД ПРИКЛАДІВ ЗМІСТУ ТИПОВИХ КУРСОВИХ РОБІТ

Нижче наведено зміст курсових робіт у стислому вигляді за вказаними напрямками.

2.1 Курсова робота на тему «Управління оборотним капіталом торговельного підприємства»

ЗМІСТ

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ

1.1 Поняття, склад і структура оборотного капіталу торговельного підприємства

1.2 Загальна характеристика формування й використання капіталу торговельного підприємства

1.3 Особливості управління оптовою й роздрібною торгівлею

2 ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ШЛЯХОМ ПРИСКОРЕННЯ ОБОРОТНОСТІ ЗАПАСІВ ЗАВДЯКИ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

2.1 Характеристика підприємства ТОВ «УкрПромТорг»

2.2 Методика раціоналізації структури оборотного капіталу

2.3 Розроблення раціональної структури оборотного капіталу ТОВ«УкрПромТорг»

2.4 Визначення оптимальної кількості закупівель товару

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Визначено мету й завдання роботи. Метою роботи є раціоналізація структури оборотних активів і підвищення їхньої оборотності.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ

1.1 Поняття, склад і структура оборотного капіталу торговельного підприємства

Визначено суть поняття «оборотні кошти підприємства». Встановлено склад і структуру оборотних коштів. Подано класифікацію оборотного капіталу.

1.2 Загальна характеристика формування й використання капіталу торговельного підприємства

Описано рух оборотного капіталу: гроші → виробництво → товар. З'ясовано джерела фінансування оборотних коштів, до яких належать власні, позикові, залучені.

Порівняно методи управління оборотним капіталом торговельного підприємства, такі, як: ФІФО (за собівартістю перших за часом закупівель), ЛІФО (за собівартістю останніх за часом закупівель), ЧІФО (найдешевший вибуває першим), ЕІФО (найдорожчий вибуває першим).

1.3 Особливості управління оптовою й роздрібною торгівлею

Розкрито особливості й види торговельних послуг при здійсненні роздрібною торгівлі. Описано суть і форми оптової торгівлі.

2 ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ШЛЯХОМ ПРИСКОРЕННЯ ОБОРОТНОСТІ ЗАПАСІВ ЗАВДЯКИ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

2.1 Характеристика підприємства ТОВ «УкрПромТорг»

Подано характеристику підприємства ТОВ «УкрПромТорг» стосовно місцезнаходження, строків заснування, асортименту й номенклатури товарів, що реалізуються. Підприємство здійснює торгівлю за такими групами товарів, як посуд, будівельні матеріали та меблі.

Обґрунтовано необхідність удосконалення управлінських процесів оборотним капіталом підприємства.

2.2 Методика раціоналізації структури оборотного капіталу

Визначено необхідність розроблення заходів з управління оборотними активами. Крім того, для поглибленого аналізу фінансових пропорцій, що утворились на підприємстві, необхідна детальна класифікація категорій ліквідності за різними ознаками: за рівнем ризику, характером показників, періодичністю тощо.

У таблиці 2.1 наведено раціональну структуру оборотних активів підприємств зарубіжних країн.

Таблиця 2.1 – Раціональна структура оборотних активів

Оборотні активи	Для забезпечення нормативів ліквідності зарубіжних підприємств, %	Для забезпечення уточнених нормативів, %
Кошти	10	10 - 12,5
Дебіторська заборгованість	22 - 25	40 - 52,5
Запаси	65 - 68	35 - 50
Всього	100	100

2.3 Розроблення раціональної структури оборотного капіталу ТОВ «УкрПромТорг»

Розраховано показники ліквідності й визначено структуру оборотних активів підприємства (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Структура оборотних активів ТОВ «УкрПромТорг»

Оборотні активи	На початок періоду, %	На кінець періоду, %
Кошти	2,95	0,73
Дебіторська заборгованість	6,37	0,46
Запаси	90,68	98,81
Всього	100	100

Проаналізовано наведену структуру й визначено, що вона не є раціональною і не відповідає описаним у першому розділі нормативам. Для оптимізації структури оборотних активів підприємства запропоновано заходи, до яких належать введення системи знижок на товари та погашення довгострокових зобов'язань.

Виявлено, що з введенням знижок товари продаються швидше. В таблиці 2.3 показано кількість проданого товару.

Таблиця 2.3 – Кількість проданого товару після введення знижок

Найменування товару	Сума, на яку було продано товари, тис. грн
Посуд	985
Будівельні матеріали	906
Меблі	4300

У зв'язку з цим баланс ТОВ «УкрПромТорг» змінився. На рисунку 2.1 зображено структуру балансу до і після його реструктуризації.

За новим реструктуризованим балансом розраховано коефіцієнти ліквідності, які перевищують нормативні значення, що свідчить про високий ступінь покриття зобов'язань його активами.

АКТИВ		ПАСИВ		АКТИВ		ПАСИВ	
Необоротні активи		Власний капітал		Необоротні активи		Власний капітал	
Товари				Товари			
		Довгострокові зобов'язання		Довгострокові зобов'язання			
		Дебіторська заборгованість		Поточні зобов'язання			
Грошові кошти		Грошові кошти					
Інші оборотні активи		Поточні зобов'язання		Інші оборотні активи		Поточні зобов'язання	
До реструктуризації				Після реструктуризації			

Рисунок 2.1 – Структура балансу підприємства до і після реструктуризації

У таблиці 2.4 наведено нову структуру оборотних активів ТОВ «УкрПромТорг».

Таблиця 2.4 – Раціональна структура реструктурованих оборотних активів

Оборотні активи	Результат, %
Кошти	15,33
Дебіторська заборгованість	34,03
Запаси	50,64
Всього	100,00

Структуру оборотних активів ТОВ «УкрПромТорг» за нормативними, фактичними й трансформованими значеннями показано на рисунку 2.2.

При введенні знижок ТОВ «УкрПромТорг» отримало грошові кошти у сумі 1 960 тис. грн. Воно має можливість погасити частину довгострокових зобов'язань грошовими коштами, перерахувавши 25% на погашення довгострокових зобов'язань.

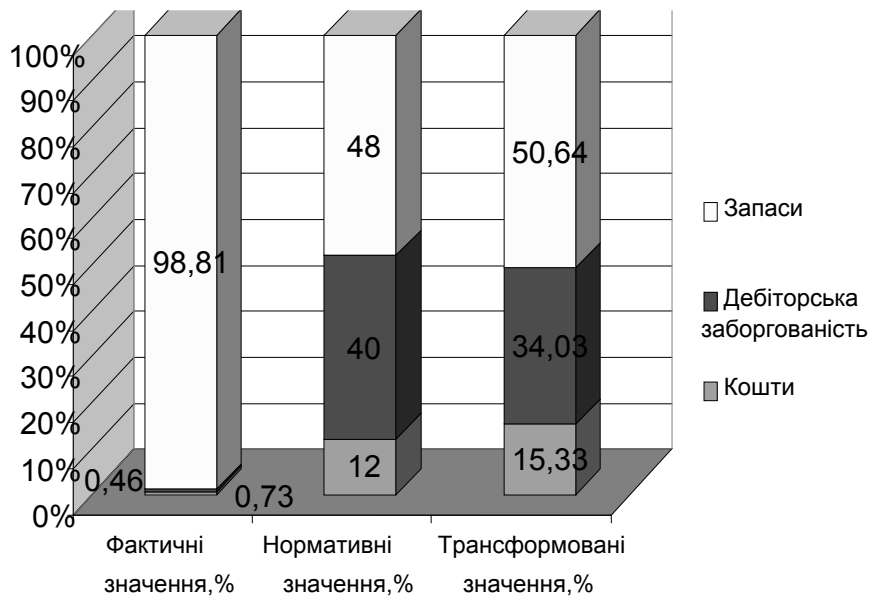

Рисунок 2.2 – Структура оборотних активів за нормативними, фактичними й трансформованими значеннями

На рисунку 2.3 показано реструктурований баланс підприємства після погашення довгострокових зобов'язань.

АКТИВ		ПАСИВ	
Необоротні активи		Власний капітал	
Товари			
Дебіторська заборгованість		Довгострокові зобов'язання	
Грошові кошти		Поточні зобов'язання	
Інші оборотні активи			

Рисунок 2.3 – Реструктурований баланс ТОВ «УкрПромТорг» після погашення довгострокових зобов'язань

Таким чином, за допомогою такої реструктуризації зменшуються витрати на залучення довгострокових кредитів.

2.4 Визначення оптимальної кількості закупівель товару

Оптимальна стратегія управління оборотними активами забезпечує мінімізацію суми всіх витрат, пов'язаних зі створенням та зберіганням запасів, і зумовлена такими факторами:

- отримання й оформлення замовлення на закупівлю або виробництво продукції;
- зберігання одиниці продукції на складі;
- витрати на транспортування й обслуговування запасів.

Усі витрати поділяються на постійні й змінні. Основу математичних моделей управління запасами становлять рівняння, що виражають сумарні витрати як функцію керованих і некерованих змінних. До основних характеристик математичних моделей управління запасами належать керовані змінні параметри і критерії ефективності.

Керованими змінними називають такі характеристики системи управління запасами, при дії на які реалізується управління системою (розмір замовлення, час розміщення замовлення).

Параметри системи зумовлені зовнішнім середовищем (витрати при управлінні запасами, параметри, що описують умови постачання і розміри обмежень, місткість складів). Критерії управління визначають ефективність системи управління і характеризують його цілі з якісного й кількісного боків.

Подано розрахунки оптимальної кількості закупівель товару на ТОВ «УкрПромТорг» з використанням таких формул:

- оптимальна кількість закупівель товару, тис. грн за 1 раз,

$$S = \frac{Q}{n}, \quad (2.1)$$

де Q – товари, тис. грн;

n – кількість закупівель товару за рік, рази;

- сумарні річні витрати на закупівлю і зберігання сировини, тис. грн.,

$$D = \frac{S \cdot C}{2} + \frac{K}{n} = \frac{S \cdot C}{2} + \frac{K \cdot Q}{S}, \quad (2.2)$$

де C – витрати на зберігання, тис. грн;

K – витрати на закупівлю нової партії, тис. грн;

C, K – сталі.

У випадку необмеженої подільності річного запасу мінімізуюча

величина D партії S , що закуповується, визначається із забезпечення умов екстремуму:

$$\frac{\partial D}{\partial S} = \frac{C}{2} - \frac{K \cdot Q}{S^2} = 0, \quad (2.3)$$

звідки
$$S_{opt} = \sqrt{\frac{2 \cdot K \cdot Q}{C}} \quad (2.4)$$

за умови
$$\left(\frac{\partial^2 D}{\partial^2 S}\right)_{S=S_{opt}} > 0, \quad (2.5)$$

тобто екстремум є мінімальною величиною. Оптимальна кількість закупівель товарів визначається за формулою Уілсона:

$$n_{opt} = \frac{Q}{S_{opt}} = \sqrt{\frac{C \cdot Q}{2 \cdot K}}. \quad (2.6)$$

Розрахунки оптимальної кількості закупівель ТОВ «УкрПромТорг» проводились для таких товарів, як посуд, будівельні матеріали та меблі. На рисунку 2.4 показано кількість закупівель до й після реструктуризації балансу.

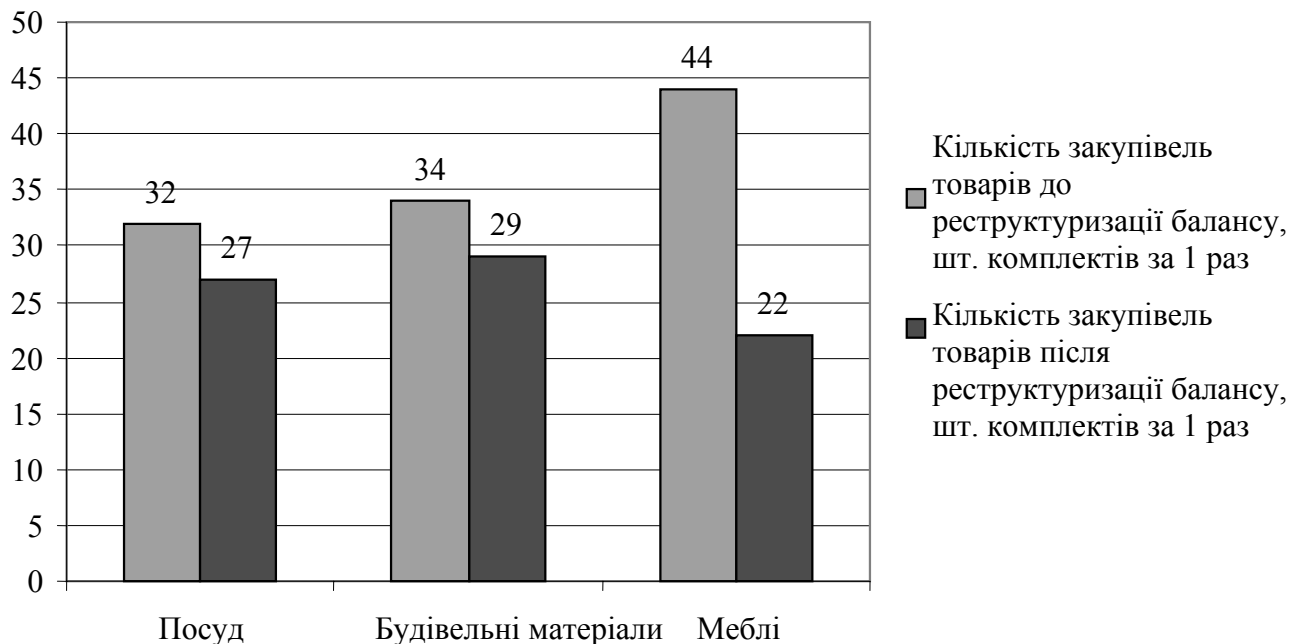

Рисунок 2.4 – Оптимальна кількість закупівель товарів до й після реструктуризації балансу

Проаналізовано кількість закупівель товарів до й після реструктуризації балансу і зроблено висновок, що після реструктуризації балансу підприємству необхідно закуповувати менше товарів, ніж до реструктуризації.

ВИСНОВКИ
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ
ДОДАТКИ

2.2 Курсова робота на тему «Визначення надходжень від податків до бюджету з урахуванням законодавчих змін податкових ставок (на прикладі Харківської області)»

ЗМІСТ

ВСТУП

1 ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

1.1 Основи побудови податкової системи України

1.2 Податки та їх місце в податковій системі

1.3 Шляхи вдосконалення податкової системи

2 АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ СТАВОК ПОДАТКІВ З УРАХУВАННЯМ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

2.1 Аналіз і прогнозування надходження податку з доходів фізичних осіб до бюджету Харківської області

2.2 Аналіз і прогнозування надходження податку на додану вартість до бюджету Харківської області

2.3 Аналіз і прогнозування надходжень податку на прибуток підприємств до бюджету Харківської області

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Визначено мету й завдання роботи. Метою роботи є аналіз і прогнозування надходжень податків до бюджету Харківської області з урахуванням положень Податкового кодексу України.

1 ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

1.1 Основи побудови податкової системи України

Розглянуто етапи розвитку податкової системи України. З'ясовано поняття «податки», «податкова система». Визначено функції податків.

1.2 Податки та їх місце в податковій системі

Розглянуто особливості нарахування таких податків, як податок з доходів фізичних осіб, податок на додану вартість, податок на прибуток підприємств та єдиний податок. Визначено основні зміни в адмініструванні цих податків у зв'язку із прийняттям нового Податкового кодексу України. У порівняльній таблиці 1.1 наведено ставки податків до й після прийняття нового Податкового кодексу.

Що стосується ставки податку з доходів фізичних осіб, то вона змінилася для тих осіб, заробітна плата яких становить більше 10 прожиткових мінімумів, і дорівнює 17 %. Ставка податку на додану вартість з 2014 року знизиться на 3% і становитиме 17%. Ставка податку на прибуток підприємств з кожним роком змінюється: в 2011 – 23%, в 2012 – 21%, в 2013 – 19%, з 2014 – 16%.

1.3 Шляхи вдосконалення податкової системи

Визначено основні напрями створення ефективної системи оподаткування юридичних і фізичних осіб в Україні.

2 АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ СТАВОК ПОДАТКІВ З УРАХУВАННЯМ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН

2.1 Аналіз і прогнозування надходження податку з доходів фізичних осіб до бюджету Харківської області

Податок з доходів фізичних осіб являє собою плату фізичної особи за послуги, які надаються їй територіальною громадою, на території якої така фізична особа має податкову адресу або розташовано особу, що утримує цей податок згідно з Законом України «Про податок з доходів фізичних осіб».

Побудовано рівняння для аналізу відмінностей у нарахуванні податку з доходів фізичних осіб до й після зміни законодавства.

– для розрахунку податку з доходів фізичних осіб до 2011 року:

$$T_{\text{ДФО}} = \begin{cases} 0; & x < 0,5 \cdot \text{МЗП}; \\ (x - 0,5 \cdot \text{МЗП}) \cdot 0,15; & 0,5 \cdot \text{МЗП} < x < 1,4 \cdot \text{ПМ}; \\ 0,15 \cdot x; & 1,4 \cdot \text{ПМ} < x < 10 \cdot \text{МЗП}, \end{cases} \quad (2.1)$$

де x – заробітна плата;

МЗП – мінімальна заробітна плата;

ПМ – прожитковий мінімум;

Таблиця 1.1 – Податкові ставки до і після прийняття нового Податкового кодексу України

Назва податку	До прийняття Податкового кодексу		З урахуванням положень Податкового кодексу	
	Ставка	Умови застосування	Ставка	Умови застосування
Податок з доходів фізичних осіб	01.01.04 – 31.12.06 – 13%; з 01.01.07 – 15%	Загально-оподатковуваний дохід. Межа з надання податкової соціальної пільги дорівнює прожитковому мінімуму, помноженому на 1,4	15%	Загально-оподатковуваний дохід. Межа з надання податкової соціальної пільги дорівнює прожитковому мінімуму, помноженому на 1,4
			17%	Доходи, які перевищують 10-кратний розмір мінімальної заробітної плати
Податок на додану вартість	0%	Деякі експортні операції	0%	Деякі експортні операції
	20%	Операції з купівлі й продажу	01.01.11 – 31.12.13 – 20%; з 01.01.2014 – 17%	Операції з купівлі й продажу
Податок на прибуток підприємств	25%	Загальна форма оподаткування підприємств	01.04.11 – 31.12.11 – 23%; 01.01.12 – 31.12.12 – 21%; 01.01.13 – 31.12.13 – 19%; 01.01.14 – 31.01.14 – 16%	Загальна форма оподаткування підприємств

– для розрахунку податку з доходів фізичних осіб з 2011 року:

$$T_{\text{ПДФО}} = \begin{cases} 0; & x < 0,5 \cdot \text{МЗП}; \\ (x - 0,5 \cdot \text{МЗП}) \cdot 0,15; & 0,5 \cdot \text{МЗП} < x < 1,4 \cdot \text{ПМ}; \\ 0,15 \cdot x; & 1,4 \cdot \text{ПМ} < x < 10 \cdot \text{МЗП}; \\ 0,17 \cdot x; & x > 10 \cdot \text{МЗП}. \end{cases} \quad (2.2)$$

Податкова соціальна пільга застосовується, якщо розмір заробітної плати не перевищує 1,4 прожиткового мінімуму й дорівнює 50% від мінімальної заробітної плати у відповідному році. З прийняттям Податкового кодексу ставка податку підвищується з 15 до 17%, якщо заробітна плата перевищує 10 мінімальних заробітних плат у відповідному році.

Проаналізовано рівень середньої заробітної плати Харківського регіону й порівняно з відповідними даними інших регіонів України.

На рисунку 2.1 зображено розподіл рівня середньої заробітної плати по території України. Харківська область посідає 11 місце серед регіонів України за цим показником.

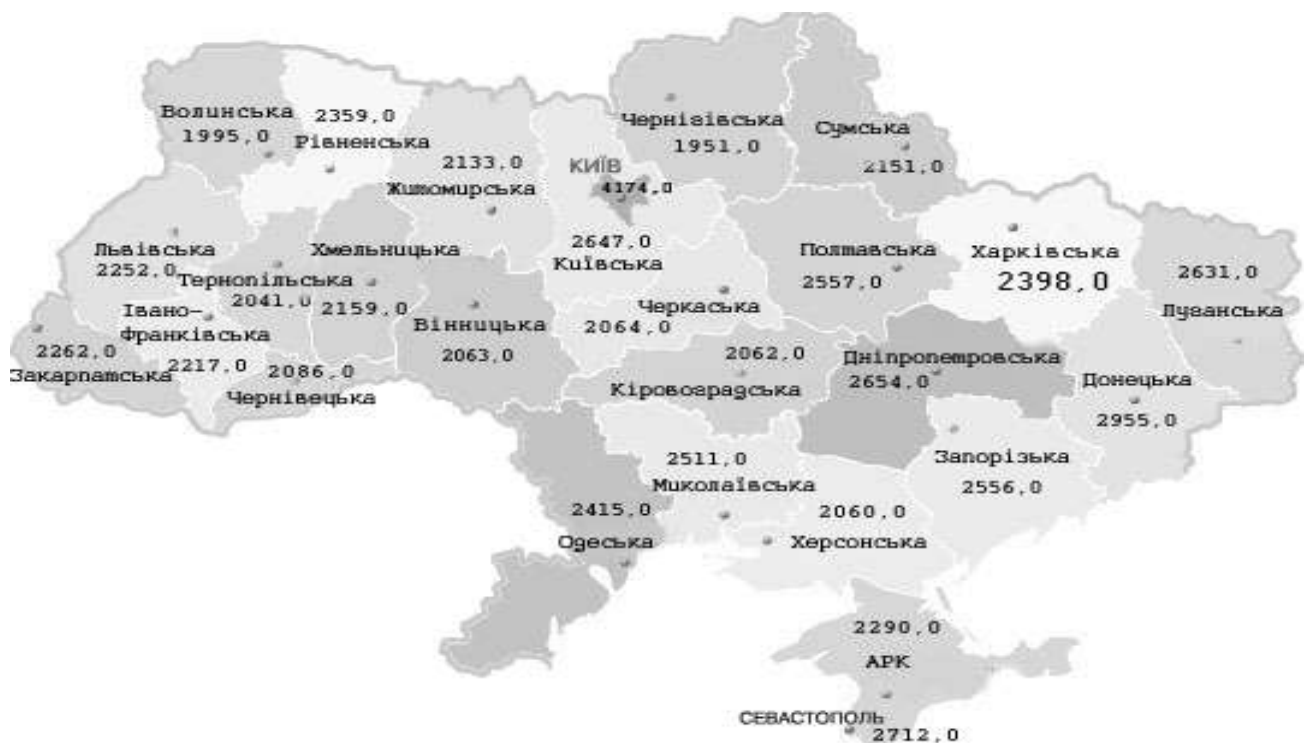

Рисунок 2.1 – Розподіл рівня середньої заробітної плати по території України

Установлено, що Харківська область посідає четверте місце серед регіонів України за соціально-економічними показниками, такими, як виручка від реалізації, валовий прибуток малих підприємств, валовий прибуток підприємств (таблиця 2.1). Отже, рейтинг Харківської області за середньою заробітною платою відносно інших показників має дуже значний розрив. Така ситуація призводить до того, що податок з доходів фізичних осіб надходить до місцевого бюджету в меншому обсязі.

Таблиця 2.1 – Місце Харківської області серед регіонів України

Показники	Місце Харківської області серед регіонів
Виручка від реалізації	4
Валовий прибуток малих підприємств	4
Валовий прибуток підприємств	4
Середня заробітна плата	11

Розраховано податок з доходів фізичних осіб (ПДФО) і середню заробітну плату на 2011 – 2014 рр. з метою виявлення впливу податкового законодавства на надходження ПДФО до місцевого бюджету. Для прогнозування податку з доходів фізичних осіб використовувалися прогнозні дані середньої кількості населення й мінімальної заробітної плати, які подано у вигляді таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Прогнозовані показники середньої кількості населення й мінімальної заробітної плати за 2012 – 2014 рр. по Харківській області

Роки	2011	2012*	2013*	2014*
Середня кількість населення, тис. осіб	2756,22	2743,34	2730,46	2717,58
Мінімальна заробітна плата, грн	941,0	1053,0	1161,0	1275,0

* Прогнозні дані.

Розраховано середню заробітну плату на 2011 – 2014 рр. по групах населення. Населення поділено на групи за рівнем заробітної плати. До першої групи належить населення, яке має право на податкову соціальну пільгу (ПСП). Заробітна плата цієї групи населення на 2011 рік коливається у межах від 941,0 до 1320,0 грн. Дані наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Розрахунок середньої заробітної плати на 2011 – 2014 рр. з урахуванням рівня доходів груп населення по Харківській області

Групи населення за рівнем заробітної плати	Заробітна плата, грн			Середня заробітна плата по групах, грн	Розрахунок середньої заробітної плати по групах, грн
	Рівень заробітної плати		Кількість населення, що її отримує, %		
1	941	1320	40	1130,5	$0,4 \cdot 1130,5=452,2$
2	1321	3000	36	2160,5	$0,36 \cdot 2160,5=777,78$
3	3001	6000	15	4500,5	$0,15 \cdot 4500,5=675,08$
4	6001	9410	7	7705,5	$0,07 \cdot 7705,5=539,39$
5	Більш ніж 9411		2	9411,0	$0,02 \cdot 9411,0=188,22$
Середня заробітна плата у 2011 році, грн					2632,67
1	1053	1475	40	1264,0	$0,4 \cdot 1264,0=505,6$
2	1476	3150	38	2313,0	$0,38 \cdot 2313,0=878,94$
3	3151	6200	14	4675,5	$0,14 \cdot 4675,5=654,57$
4	6201	10530	6	8365,5	$0,06 \cdot 8365,5=501,93$
5	Більш ніж 10531		2	10531,0	$0,02 \cdot 10531,0=210,62$
Середня заробітна плата у 2012 році, грн					2751,66
1	1161	1626	39	1393,5	$0,39 \cdot 1393,5=543,46$
2	1627	3300	37	2463,5	$0,37 \cdot 2463,5=911,49$
3	3301	6350	15	4825,5	$0,15 \cdot 4825,5=723,82$
4	6351	11610	6	8980,5	$0,06 \cdot 8980,5=538,83$
5	Більш ніж 11611		3	11611,0	$0,03 \cdot 11611,0=348,33$
Середня заробітна плата у 2013 році, грн					3065,96
1	1275	1785	36	1530	$0,36 \cdot 1530,0=550,8$
2	1786	3450	41	2618	$0,41 \cdot 2618,0=1073,38$
3	3451	6500	16	4975,5	$0,16 \cdot 4975,5=796,08$
4	6501	12750	5	9625,5	$0,05 \cdot 9625,5=481,275$
5	Більш ніж 12751		2	12751	$0,02 \cdot 12751,0=255,02$
Середня заробітна плата у 2014 році, грн					3156,56

До заробітної плати перших чотирьох груп населення застосовується ПДФО у розмірі 15%, а до решти – 17%. Заробітна плата другої групи населення становить від 1321,0 до 3000,0 грн, третьої – від 3001,0 до 6000,0 грн, четвертої – від 6001,0 до 9410,0 грн, п'ятої – більш ніж 9411,0 грн. Знайдено відсоток населення по кожній групі, середню заробітну плату по групах і загальну суму середньої заробітної плати за 2011 – 2014 рр.

На основі проведених розрахунків на рисунку 2.2 графічно зображено динаміку середньої заробітної плати по Харківській області за 2011 – 2014 рр.

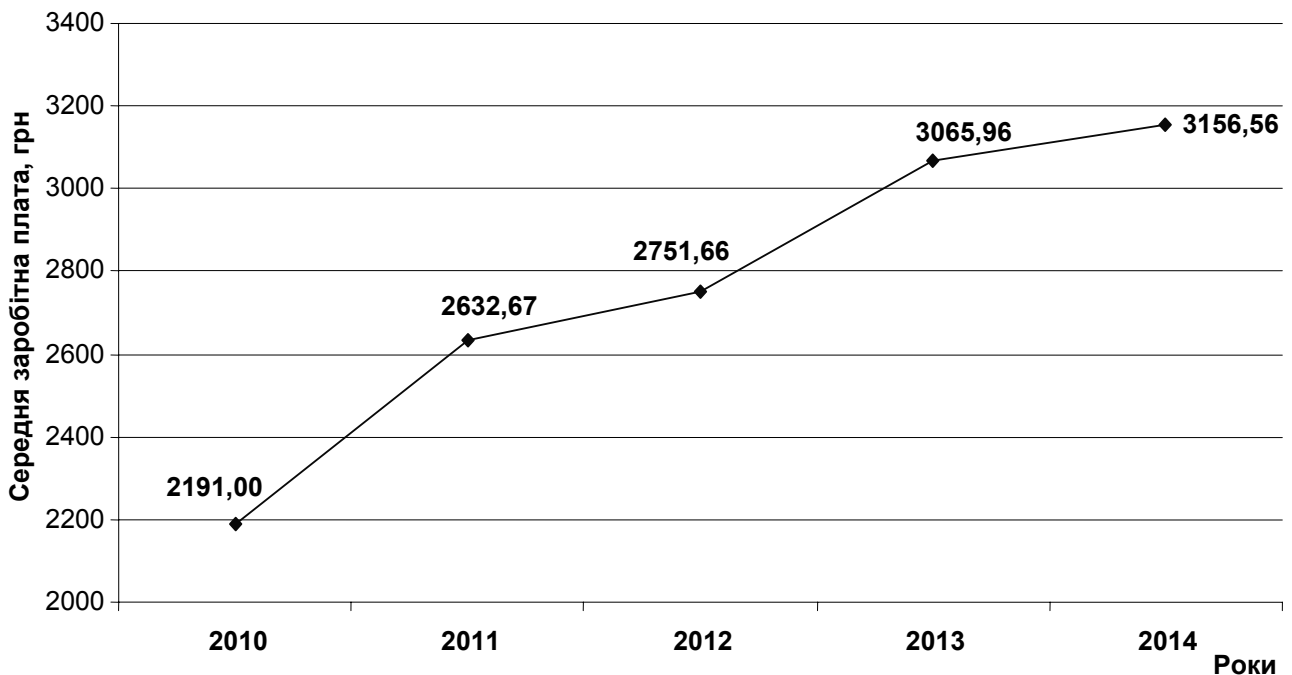

Рисунок 2.2 – Прогнозована середня заробітна плата на 2011 – 2014 рр. по Харківській області

Прогнозовану середню заробітну плату використано для розрахунку податку з доходів фізичних осіб на 2011 – 2014 рр.

У таблиці 2.4 наведено розрахунки ПДФО з урахуванням єдиного соціального внеску, податкової соціальної пільги (для першої групи), заробітної плати з урахування соціальної податкової пільги й соціальних відрахувань (для першої групи), отриманого податку з доходів фізичних осіб і відповідної ставки податку на 2011 – 2014 рр.

Із таблиці 2.4 видно, що прогнозований податок з доходів фізичних осіб зростатиме.

Розраховано обсяги надходжень податку з доходів фізичних осіб до бюджету Харківської області. Дані наведено в таблиці 2.5. Для розрахунку використано прогнозовану кількість населення за 2011 – 2014 рр. по Харківській області.

На основі проведених розрахунків на рисунку 2.3 графічно показано динаміку середньої заробітної плати по Харківській області за 2011 – 2014 рр.

Таблиця 2.4 – Розрахунки податку з доходів фізичних осіб за 2011 – 2014 рр. по Харківській області

Групи населення за рівнем заробітної плати	2011 рік				
	1-ша група	2-га група	3-тя група	4-та група	5-та група
Середня заробітна плата по групах, грн	1130,50	2160,50	4500,50	7705,50	9411,00
Єдиний соціальний внесок, грн (3,6%)	40,70	77,78	162,02	277,40	338,80
Податкова соціальна пільга, грн	470,50	-	-	-	-
Заробітна плата з урахування ПСП та єдиного соціального внеску, грн	619,30	2082,72	4338,48	7428,10	9072,20
Ставка податку з доходів фізичних осіб, %	15				
Податок з доходів фізичних осіб, грн	92,90	312,41	650,77	1114,22	1542,27
	2012 рік				
Середня заробітна плата по групах, грн	1264,00	2313,00	4675,50	8365,50	10531,00
Єдиний соціальний внесок, грн (3,6%)	45,50	83,27	168,32	301,16	379,12
Податкова соціальна пільга, грн	526,50	-	-	-	-
Заробітна плата з урахування ПСП та єдиного соціального внеску, грн	692,00	2229,73	4507,18	8064,34	10151,88
Ставка податку з доходів фізичних осіб, %	15				
Податок з доходів фізичних осіб, грн	103,80	334,46	676,08	1209,65	1725,82
	2013 рік				
Середня заробітна плата по групах, грн	1393,50	2463,50	4825,50	8980,50	11611,00
Єдиний соціальний внесок, грн (3,6%)	50,17	88,69	173,72	323,30	417,99
Податкова соціальна пільга, грн	580,50	-	-	-	-
Заробітна плата з урахування ПСП та єдиного соціального внеску, грн	762,80	2374,81	4651,78	8657,20	11193,01
Ставка податку з доходів фізичних осіб, %	15				
Податок з доходів фізичних осіб, грн	114,42	356,22	697,77	1298,56	1902,81
	2014 рік				
Середня заробітна плата по групах, грн	1530,00	2618,00	4975,50	9625,50	12751,00
Єдиний соціальний внесок, грн (3,6%)	55,08	94,25	179,12	346,52	459,04
Податкова соціальна пільга, грн	637,50	-	-	-	-
Заробітна плата з урахування ПСП та єдиного соціального внеску, грн	837,40	2523,75	4796,38	9278,98	12291,96
Ставка податку з доходів фізичних осіб, %	15				
Податок з доходів фізичних осіб, грн	125,61	378,56	719,46	1391,85	2089,63

Таблиця 2.5 – Розрахунок податку з доходів фізичних осіб з урахуванням прогнозованої кількості населення за 2011 – 2014 рр. по Харківській області

Показники	ПДФО по групах населення				
	1-ша група	2-га група	3-тя група	4-та група	5-та група
	2011 рік				
Кількість населення, тис. осіб	1102,22	992,24	413,43	192,94	55,12
ПДФО, тис. грн	92,9	312,41	650,77	1114,22	1542,27
Усього ПДФО, тис. грн	$1102,22 \cdot 92,9 = 102396,24$	$992,24 \cdot 312,41 = 309985,7$	$413,43 \cdot 650,77 = 269047,84$	$192,94 \cdot 1114,22 = 214977,61$	$55,12 \cdot 1542,27 = 85009,92$
Усього ПДФО за 2011 р., тис. грн	$102396,24 + 309985,7 + 269047,84 + 214977,61 + 85009,92 = 981417,31$				
	2012 рік				
Кількість населення, тис. осіб	1097,22	1042,47	411,5	164,6	54,87
ПДФО, тис. грн	103,8	334,46	676,08	1209,65	1725,82
Усього ПДФО, тис. грн	$1097,34 \cdot 103,8 = 113903,9$	$1042,47 \cdot 334,46 = 348664,52$	$411,5 \cdot 676,08 = 278206,92$	$164,6 \cdot 1209,65 = 199108,39$	$54,87 \cdot 1725,82 = 94695,74$
Усього ПДФО за 2012 р., тис. грн	$113903,9 + 348664,52 + 278206,92 + 199108,39 + 94695,74 = 1034579,47$				
	2013 рік				
Кількість населення, тис. осіб	1064,88	1010,27	409,57	163,83	81,91
ПДФО, тис. грн	114,42	356,22	697,77	1298,58	1902,81
Усього ПДФО, тис. грн	$1064,88 \cdot 114,2 = 121843,57$	$1010,27 \cdot 356,22 = 359878,38$	$409,57 \cdot 697,77 = 285785,66$	$163,83 \cdot 1298,58 = 212746,36$	$81,91 \cdot 1902,81 = 155859,17$
Усього ПДФО за 2013 р., тис. грн	$121843,57 + 359878,38 + 285785,66 + 212746,36 + 155859,17 = 1136113,14$				
	2014 рік				
Кількість населення, тис. осіб	978,33	1114,21	434,81	135,88	54,35
ПДФО, тис. грн	125,61	378,56	719,46	1391,85	2089,63
Усього ПДФО, тис. грн	$978,33 \cdot 125,61 = 122888,03$	$1114,21 \cdot 378,56 = 421795,34$	$434,81 \cdot 719,46 = 312828,4$	$135,88 \cdot 1391,85 = 189124,58$	$54,35 \cdot 2089,63 = 113571,39$
Усього ПДФО за 2014 р., тис. грн	$122888,03 + 421795,34 + 312828,4 + 189124,58 + 113571,39 = 1160207,74$				

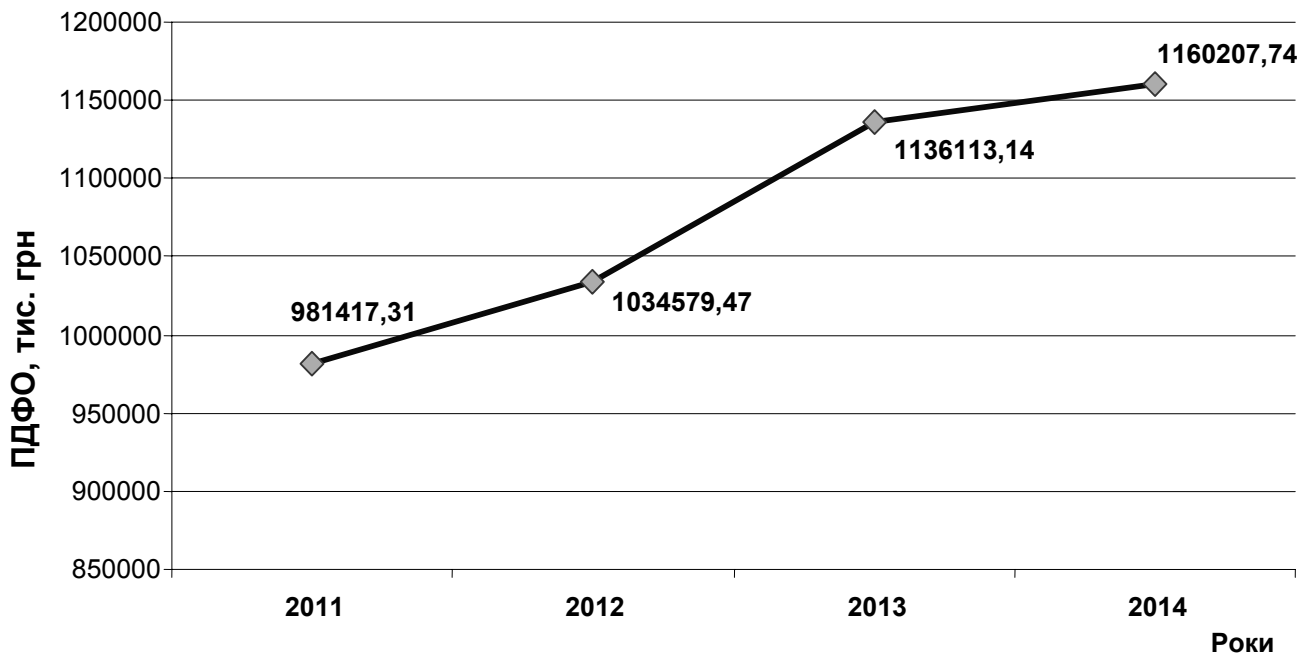

Рисунок 2.3 – Прогнозовані надходження податку з доходів фізичних осіб до бюджету Харківської області

Із рисунків 2.2 і 2.3 видно, що прогнозовані середня заробітна плата та податок з доходів фізичних осіб будуть зростати. Порівняно з 2010 роком у 2014 році середня заробітна плата збільшиться на 965,56 грн. Стосовно податку з доходів фізичних осіб, то в 2014 році його надходження до бюджету очікуються у розмірі 1160207,74 тис. грн.

2.2 Аналіз і прогнозування надходження податку на додану вартість до бюджету Харківської області

Спрогнозовано виручку від реалізації підприємств на 2011 – 2014 роки й порівняно обсяги надходжень до бюджету податку на додану вартість зі ставками 20 і 17 % з урахуванням прийнятого Податкового кодексу.

Для цього зібрано статистику виручки від реалізації товарів і послуг по Харківській області. Знайдено темп приросту виручки від реалізації за формулою

$$T_{np} = \frac{П_1}{П_0} - 1, \quad (2.3)$$

де $П_1$ – виручка від реалізації у поточному році;

$П_0$ – виручка від реалізації у базовому році.

Отримані дані занесено до таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Виручка від реалізації товарів і послуг по Харківській області за 2006 – 2010 рр.

Роки	2006	2007	2008	2009	2010
Виручка від реалізації y_i , млн грн	20524,0	25618,0	32023,0	43868,0	59389,0
Темп приросту x_i		0,25	0,25	0,37	0,35

Для прогнозування виручки від реалізації застосовано лінійне рівняння й метод найменших квадратів. Лінійне рівняння має такий вигляд:

$$y_i = ax_i + b, \quad (2.4)$$

де a, b – індекси;
 i – рік.

Метод найменших квадратів такий:

$$F = \sum(ax_i + b - y_i)^2 \rightarrow \min, \quad (2.5)$$

$$\begin{cases} n \cdot b + a \sum x_i = \sum y_i; \\ b \sum x_i + a \sum x_i^2 = \sum x_i y_i, \end{cases} \quad (2.6)$$

де n – кількість років.

Отримані дані підставлено у лінійне рівняння:

$$y = 190976,78 \cdot 0,35 = 49454,75.$$

Спрогнозовано виручку від реалізації за темпами приросту ($x_i = 0,29; 0,32; 0,38; 0,42$) відповідно до кожного року:

$$X^{2011} = 190976,78 \cdot 0,29 + (-18115,02) = 37268,25;$$

$$X^{2012} = 190976,78 \cdot 0,32 + (-18115,02) = 42997,55;$$

$$X^{2013} = 190976,78 \cdot 0,38 + (-18115,02) = 54456,16;$$

$$X^{2014} = 190976,78 \cdot 0,42 + (-18115,02) = 62095,23.$$

Отримані дані занесено до таблиці 2.7. Знайдено загальні відрахування податку на додану вартість, які будуть відраховані за ставкою 20% до державного бюджету за чотири роки:

$$\text{Усього ПДВ} = 7453,65 + 8599,51 + 10891,23 + 12419,05 = 39363,44 \text{ млн грн.}$$

Таблиця 2.7 – Прогнозовані надходження від податку на додану вартість по Харківській області за 2011 – 2014 роки без урахування положень Податкового кодексу

Роки	2011	2012	2013	2014
Виручка від реалізації, млн грн	37268,25	42997,55	54456,16	62095,23
ПДВ (20%)	0,2	0,2	0,2	0,2
ПДВ, млн грн	7453,65	8599,51	10891,23	12419,05

Завдяки зниженню податку збільшиться кількість платників податку, будуть сприятливими умови для розвитку малого бізнесу і збільшиться частка підприємств, які вийдуть з «тіні». Тому під час розрахунку обсягів податку на додану вартість за ставкою 17 % застосовано більший темп приросту ($x_i = 0,4; 0,45; 0,5; 0,55$) відповідно до кожного року:

$$\begin{aligned}
 X^{2011} &= 190976,78 \cdot 0,4 + (-18115,02) = 58275,69; \\
 X^{2012} &= 190976,78 \cdot 0,45 + (-18115,02) = 67824,53; \\
 X^{2013} &= 190976,78 \cdot 0,5 + (-18115,02) = 77373,37; \\
 X^{2014} &= 190976,78 \cdot 0,55 + (-18115,02) = 86922,21.
 \end{aligned}$$

Отримані дані занесено до таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Прогнозовані надходження від податку на додану вартість по Харківській області за 2011 – 2014 роки з урахуванням положень Податкового кодексу

Роки	2011	2012	2013	2014
Виручка від реалізації, млн грн	58275,69	67824,53	77373,37	86922,21
ПДВ (17%)	0,17	0,17	0,17	0,17
ПДВ, млн грн	9906,86	11530,17	13153,47	14776,77

Із таблиці 2.8 видно, що зі збільшенням виручки від реалізації товарів і послуг пропорційно зростає податок на додану вартість.

Знайдено загальні відрахування податку на додану вартість, які будуть відраховуватись за ставкою 17 % до державного бюджету за чотири роки:

$$\text{Усього ПДВ} = 9906,86 + 11530,17 + 13153,47 + 14776,77 = 49367,29 \text{ млн грн.}$$

Зниження ставки податку на додану вартість на 3% приведе до того, що більша частина підприємств вийде з «тіньової економіки», при

цьому вони майже не постраждають при сплаті податку на додану вартість, а відрахування до державного бюджету збільшаться на $49367,29 - 39363,44 = 10003,85$ млн грн.

На рисунку 2.4 графічно зображено фактичні й прогнозовані надходження податку на додану вартість (20 і 17 % відповідно) та виручку від реалізації товарів і послуг у 2011 – 2014 рр.

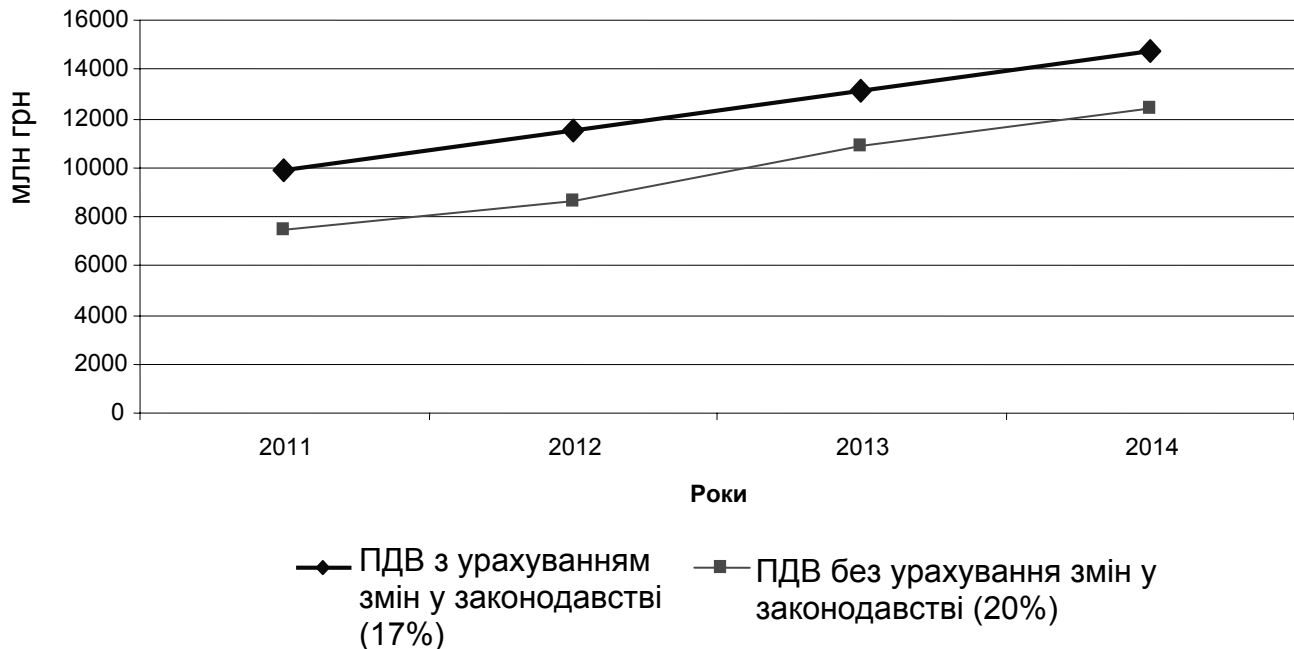

Рисунок 2.4 – Прогнозовані надходження від податку на додану вартість залежно від зміни ставок

Отже, податок на додану вартість зросте завдяки збільшенню темпу приросту виручки від реалізації товарів і послуг.

2.3 Аналіз і прогнозування надходжень податку на прибуток підприємств до бюджету Харківської області

Спрогнозовано валовий прибуток підприємств на 2011 – 2014 роки й порівняно обсяги надходжень від податку на прибуток підприємств до бюджету з урахуванням і без урахування положень нового Податкового кодексу.

Необхідні дані для прогнозування занесено до таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Валовий прибуток по Харківській області за 2006 – 2010 рр.

Роки	2006	2007	2008	2009	2010
Валовий прибуток y_i , млн грн	5859,0	5958,6	6169,4	7654,5	7942,3
Темп приросту x_i	-	0,02	0,04	0,24	0,04

За допомогою методу найменших квадратів аналогічно спрогнозовано валовий прибуток підприємств на 2011 – 2014 роки.

Отримані дані підставлено в лінійне рівняння:

$$y = 5025,1 \cdot 0,04 + 6515,75 = 6704,69.$$

Спрогнозовано валовий прибуток за темпами приросту ($x_i = 0,1; 0,15; 0,2; 0,25$) відповідно до кожного року:

$$X^{2011} = 5025,1 \cdot 0,3 + 6515,75 = 7018,26;$$

$$X^{2012} = 5025,1 \cdot 0,6 + 6515,75 = 7269,52;$$

$$X^{2013} = 5025,1 \cdot 0,9 + 6515,75 = 7520,77;$$

$$X^{2014} = 5025,1 \cdot 1,5 + 6515,75 = 7772,03.$$

Дані занесено до таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Прогнозовані надходження від податку на прибуток підприємств по Харківській області за 2011 – 2014 рр. без урахування положень Податкового кодексу

Роки	2011	2012	2013	2014
Валовий прибуток, млн грн	7018,26	7269,52	7520,77	7772,03
Ставка податку без змін, %	25	25	25	25
Податок на прибуток, млн грн	1754,57	1817,38	1880,19	1934,01

Знайдено загальні відрахування податку на прибуток, які будуть відраховуватись за ставкою 25% до державного бюджету за чотири роки:

$$\text{Усього ПП} = 1754,57 + 1817,38 + 1880,19 + 1934,01 = 7395,15 \text{ млн грн.}$$

Зі зниженням ставки податку на прибуток збільшаться надходження до державного бюджету, зросте кількість платників податків, будуть сприятливими умови для розвитку малого бізнесу, зменшиться частка «тіньового сектора». Тому при розрахунку обсягів податку на прибуток за новими ставками застосовано більший темп приросту ($x_i = 0,3; 0,6; 0,9; 1,5$) відповідно до кожного року:

$$X^{2011} = 5025,1 \cdot 0,3 + 6515,75 = 8023,28;$$

$$X^{2012} = 5025,1 \cdot 0,6 + 6515,75 = 9530,81;$$

$$X^{2013} = 5025,1 \cdot 0,9 + 6515,75 = 11038,34;$$

$$X^{2014} = 5025,1 \cdot 1,5 + 6515,75 = 14053,40.$$

Дані занесено до таблиці 2.11. Знайдено загальні відрахування податку на прибуток, які будуть відраховуватись за новими ставками до державного бюджету за чотири роки:

$$\text{Усього ПП} = 1845,36 + 2001,47 + 2097,29 + 2248,54 = 8192,66 \text{ млн грн.}$$

Таблиця 2.11 – Прогнозовані надходження від податку на прибуток підприємств по Харківській області за 2011 – 2014 рр. з урахуванням положень Податкового кодексу

Роки	2011	2012	2013	2014
Валовий прибуток, млн грн	8023,28	9530,81	11038,34	14053,40
Ставка податку згідно з прийнятим Податковим кодексом, %	23	21	19	16
Податок на прибуток, млн грн	1845,36	2001,47	2097,29	2248,54

Згідно з прогнозуванням податок на прибуток збільшиться на 797,51 млн грн, що позитивно вплине на державний бюджет і підприємства Харківської області.

На рисунку 2.5 графічно зображено фактичні й прогнозовані надходження податку на прибуток і валовий прибуток по Харківській області за 2011 – 2014 рр.

Податок на прибуток підприємств зростає завдяки збільшенню темпу приросту валового прибутку. Зі зниженням ставки податку, збільшиться кількість валового прибутку, а отже, й надходження до бюджету від податку на прибуток.

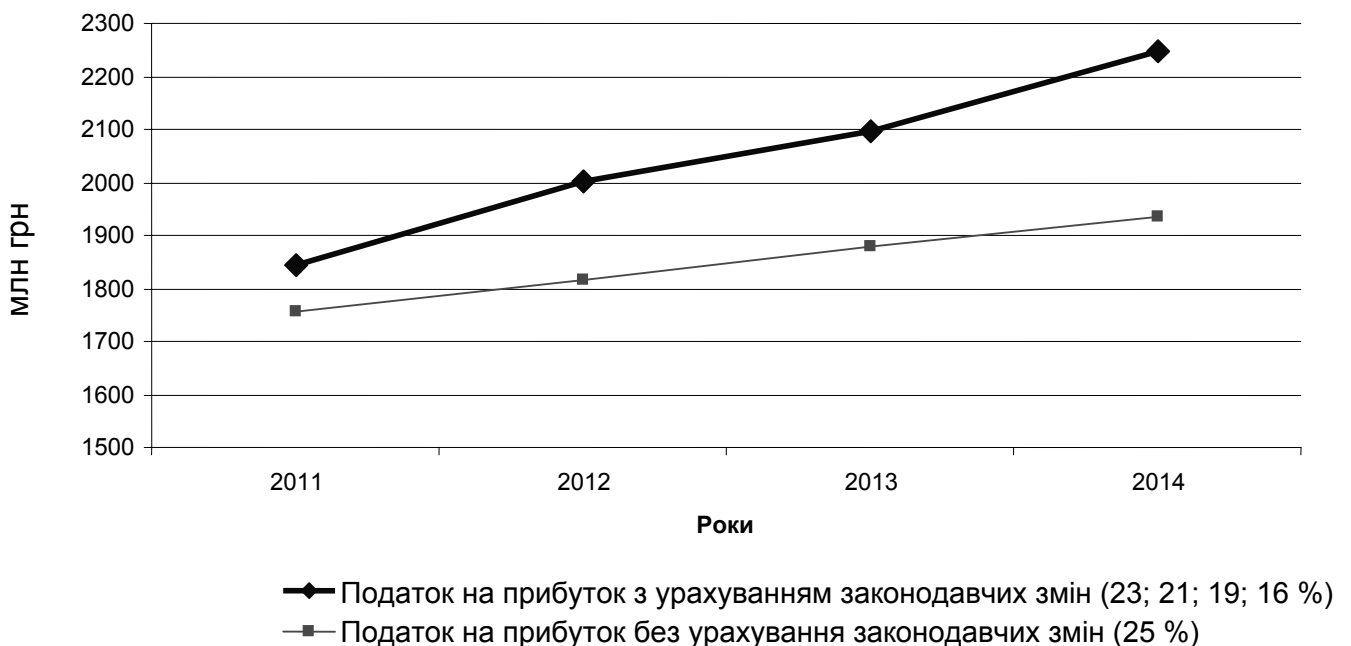

Рисунок 2.5 – Прогнозовані надходження від податку на прибуток залежно від змінення ставок

ВИСНОВКИ
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ
ДОДАТКИ

2.3 Курсова робота на тему «Аналіз та удосконалення механізму міжрегіонального перерозподілу бюджетних коштів»

ЗМІСТ

ВСТУП

1 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

1.1 Суть і значення міжбюджетних відносин у бюджетній системі України

1.2 Аналіз формули розрахунку міжбюджетних трансфертів

2 УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ РОЗПОДІЛУ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

2.1 Розрахунок обсягу міжбюджетних трансфертів за затвердженою формулою

2.2 Удосконалення процесу розподілу міжбюджетних трансфертів по регіонах України

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Визначено мету й завдання роботи. Метою роботи є аналіз особливостей процесу розподілу міжбюджетних трансфертів в Україні та висвітлення проблем і основних напрямків розвитку регіонів-донорів.

1 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

1.1 Суть і значення міжбюджетних відносин у бюджетній системі України

Визначено суть міжбюджетних відносин, їхні складові й види міжбюджетних трансфертів в Україні.

1.1 Аналіз формули розрахунку міжбюджетних трансфертів

В Україні основними видами міжбюджетних трансфертів є дотація, вирівнювання та кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих. Бюджетні процедури, які регламентують процес визначення обсягів міжбюджетних трансфертів, встановлені Бюджетним кодексом України, Законом про Державний бюджет України на відповідний рік, Постановою КМУ «Про затвердження формули розподілу обсягів міжбюджетних трансфертів між державним і місцевими бюджетами».

Формула розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів має такий вигляд:

$$T_i = \alpha_i \cdot (V_i - D_i), \quad (1.1)$$

де α_i – коефіцієнт вирівнювання;

V_i – розрахунковий показник обсягу видатків;

D_i – показник обсягу доходів (кошика доходів), що акумулюються на території регіону.

Обсяг доходів (кошика доходів), закріплених за місцевими бюджетами, розраховується за такою формулою:

$$D_{izak} = K_j \cdot (N_{i1} + N_{i2} + N_{i3}) \cdot D_{u11} / (N_{u1} + N_{u2} + N_{u3}), \quad (1.2)$$

де K_j – індекс відносної податкоспроможності адміністративно-територіальної одиниці;

$N_{u,i(1,2,3)}$ – кількість наявного населення України й адміністративно-територіальної одиниці на 1 січня відповідного року базового періоду;

D_{u11} – прогнозний обсяг доходів (кошика доходів), закріплених за всіма місцевими бюджетами на плановий бюджетний період.

Індекс відносної податкоспроможності адміністративно-територіальної одиниці обчислюється таким чином:

$$K_j = [((D_{i1} + L_{i1}) / (D_{u1} + L_{u1})) \cdot N_{u1} + ((D_{i2} + L_{i2}) / (D_{u2} + L_{u2})) \cdot N_{u2} + ((D_{i3} + L_{i3}) / (D_{u3} + L_{u3})) \cdot N_{u3}] / (N_{i1} + N_{i2} + N_{i3}), \quad (1.3)$$

де $D_{u,i(1,2,3)}$ – обсяг доходів (кошика доходів), закріплених за всіма місцевими бюджетними та бюджетом адміністративно-територіальної одиниці за відповідні роки;

$L_{u,i(1,2,3)}$ – сума пільг, надана місцевими органами влади з податків і зборів, яка входить до обсягу доходів (кошика доходів).

2 УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ РОЗПОДІЛУ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

2.1 Розрахунок обсягу міжбюджетних трансфертів за затвердженою формулою

Для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів необхідно розрахувати індекс відносної податкоспроможності адміністративно-територіальної одиниці. При значенні $K_i > 1$ – податкоспроможність території висока, і така територія має резерви бюджетних коштів для перерахунку їх на користь інших місцевих бюджетів. Бюджети таких територій є бюджетами-донорами. При значенні $K_i < 1$ – податкоспроможність території низька, і така територія потребує

фінансової допомоги з державного бюджету або інших місцевих бюджетів. Бюджети таких територій є бюджетами-реципієнтами.

Показник α_i для бюджетів-реципієнтів дорівнює одиниці. Коефіцієнт вирівнювання застосовується для місцевих бюджетів, що передають кошти до державного бюджету. У Бюджетному кодексі зазначено, що коефіцієнт вирівнювання визначається у межах від 0,6 до 1,0. Розрахунки індексу відносної податкоспроможності й коефіцієнта вирівнювання занесено до таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Розрахунок індексу відносної податкоспроможності й коефіцієнта вирівнювання

Регіони України	Індекс відносної податкоспроможності K_i	Коефіцієнт вирівнювання α_i
АРК	0,98	1,00
Вінницька	0,57	1,00
Волинська	0,55	1,00
Дніпропетровська	1,14	0,68
Донецька	1,09	0,66
Житомирська	0,65	1,00
Закарпатська	0,54	1,00
Запорізька	1,08	0,68
Івано-Франківська	0,59	1,00
Київська	1,01	0,65
Кіровоградська	0,63	1,00
Луганська	0,81	1,00
Львівська	0,73	1,00
Миколаївська	0,80	1,00
Одеська	1,06	0,68
Полтавська	0,90	1,00
Рівненська	0,66	1,00
Сумська	0,69	1,00
Тернопільська	0,43	1,00
Харківська	0,89	1,00
Херсонська	0,62	1,00
Хмельницька	0,58	1,00
Черкаська	0,70	1,00
Чернівецька	0,64	1,00
Чернігівська	0,62	1,00
м. Київ	3,62	0,62
м. Севастополь	0,98	0,60
Україна	-	-

За допомогою таблиці 2.1 виділено бюджети-донори, до яких належать Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Київська та Одеська

області й місто Київ, у яких значення індексу відносної податкоспроможності більше за одиницю.

Проведено розрахунки обсягу закріплених доходів по регіонах України. Розрахунки наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Розрахунок обсягу закріплених доходів

Регіони України	Середньорічна кількість наявного населення, тис. осіб			Індекс відносної податко-спроможності K_i	Розрахунковий обсяг закріплених доходів D_i
	2008 р.	2009 р.	2010 р.		
АРК	1969,20	1966,30	1963,49	0,98	2621,57
Вінницька	1666,10	1655,30	1642,22	0,57	1290,84
Волинська	1036,30	1036,40	1037,35	0,55	771,52
Дніпропетровська	3386,30	3364,90	3338,21	1,14	5225,99
Донецька	4519,70	4483,60	4435,58	1,09	6678,60
Житомирська	1299,80	1290,00	1279,82	0,65	1135,13
Закарпатська	1243,00	1244,10	1247,28	0,54	911,09
Запорізька	1827,10	1816,50	1801,97	1,08	2660,92
Івано-Франківська	1381,80	1380,90	1380,06	0,59	1110,19
Київська	1732,60	1724,80	1718,09	1,01	2381,40
Кіровоградська	1033,40	1022,40	1011,00	0,63	877,74
Луганська	2343,60	2321,70	2292,89	0,81	2560,25
Львівська	2556,40	2551,30	2545,48	0,73	2553,23
Миколаївська	1199,70	1192,70	1183,82	0,80	1306,17
Одеська	2393,40	2391,60	2388,95	1,06	3461,42
Полтавська	1518,10	1505,50	1488,66	0,90	1834,71
Рівненська	1151,50	1151,30	1152,68	0,66	1035,14
Сумська	1190,40	1178,20	1162,52	0,69	1099,57
Тернопільська	1096,00	1091,10	1084,76	0,43	634,66
Харківська	2789,20	2775,70	2756,37	0,89	3355,10
Херсонська	1103,30	1096,30	1088,81	0,62	922,63
Хмельницька	1345,80	1337,70	1327,72	0,58	1050,86
Черкаська	1309,90	1299,70	1286,20	0,70	1230,19
Чернівецька	904,30	904,20	904,43	0,64	792,49
Чернігівська	1128,60	1115,50	1099,22	0,62	935,99
м. Київ	2752,90	2775,30	2797,55	3,62	13686,56
м. Севастополь	379,80	380,30	380,80	0,98	509,60
Україна	46258,20	46053,30	45795,91	-	-

За допомогою всіх отриманих коефіцієнтів розраховано обсяг міжбюджетних трансфертів за формулою (1.1). Дані занесено до таблиці 2.3.

На рисунку 2.1 схематично зображено процес перерозподілу бюджетних коштів між бюджетами-донорами і бюджетами-реципієнтами через Державний бюджет України.

Таблиця 2.3 – Розрахунок обсягу міжбюджетних трансфертів

Регіони України	Обсяг видатків, які враховуються при розрахунку міжбюджетних трансфертів, V_i	Розрахунковий обсяг закріплених доходів D_i	Коефіцієнт вирівнювання α_i	Обсяг трансфертів T_i
АРК	2923,70	2621,57	1,00	302,13
Вінницька	2390,73	1290,84	1,00	1099,89
Волинська	2503,13	771,52	1,00	1731,61
Дніпропетровська	1387,82	5225,99	0,68	-2597,55
Донецька	1316,54	6678,60	0,66	-3537,07
Житомирська	2739,25	1135,13	1,00	1604,11
Закарпатська	2420,07	911,09	1,00	1508,98
Запорізька	1423,63	2660,92	0,68	-837,60
Івано-Франківська	2511,25	1110,19	1,00	1401,06
Київська	1335,42	2381,40	0,65	-678,87
Кіровоградська	2496,73	877,74	1,00	1618,99
Луганська	2468,34	2560,25	1,00	-91,91
Львівська	2502,80	2553,23	1,00	-50,43
Миколаївська	2604,50	1306,17	1,00	1298,33
Одеська	1397,57	3461,42	0,68	-1396,24
Полтавська	2619,20	1834,71	1,00	784,49
Рівненська	2622,30	1035,14	1,00	1587,16
Сумська	2426,63	1099,57	1,00	1327,06
Тернопільська	2279,03	634,66	1,00	1644,37
Харківська	2668,31	3355,10	1,00	-686,79
Херсонська	2499,77	922,63	1,00	1577,14
Хмельницька	2524,72	1050,86	1,00	1473,87
Черкаська	2940,59	1230,19	1,00	1710,41
Чернівецька	2628,20	792,49	1,00	1835,71
Чернігівська	2415,63	935,99	1,00	1479,64
м. Київ	4703,01	13686,56	0,62	-5544,56
м. Севастополь	1366,22	509,60	1,00	856,62

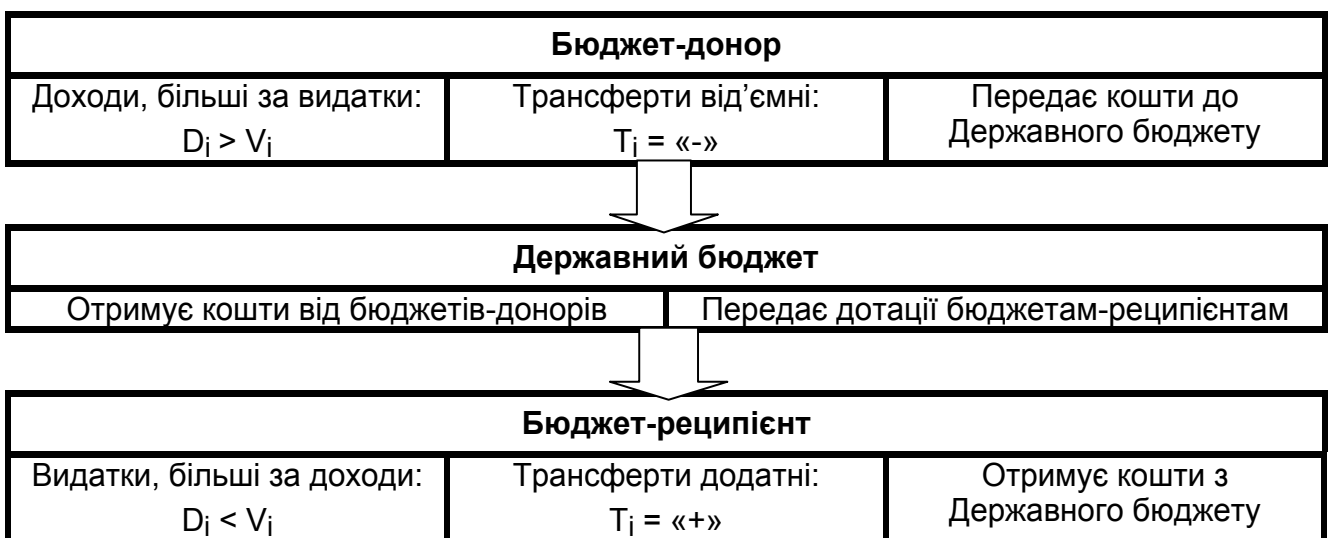

Рисунок 2.1 – Перерозподіл бюджетних коштів між Державним і місцевими бюджетами

2.2 Удосконалення процесу розподілу міжбюджетних трансфертів по регіонах України

Запропоновано поправковий коефіцієнт, який зменшує суму коштів, які передаються до Державного бюджету, і тим самим дає змогу місцевому бюджету використовувати деякі кошти на подолання проблем, здійснення проектів і т.д.

Цей коефіцієнт буде ще одним співмножником у формулі розрахунків обсягу міжбюджетних трансфертів (1.1):

$$T_i = \alpha_i \cdot (V_i - D_i) \cdot K_{\text{попр}}, \quad (2.1)$$

де $K_{\text{попр}}$ – поправковий коефіцієнт для бюджетів-донорів.

Для розрахунку $K_{\text{попр}}$ ураховано такі показники по регіонах України: власні доходи місцевих бюджетів (без трансфертів), видатки місцевих бюджетів, наявний дохід населення.

Виявлено максимальне й мінімальне значення показників по регіонах України (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Максимальне й мінімальне значення показників по регіонах України

Значення	Власні доходи місцевих бюджетів (без трансфертів), млн грн	Видатки місцевих бюджетів, млн грн	Наявний дохід населення, млн грн
MAX	5748,14 (м. Київ)	4703,01 (м. Київ)	8542,47 (м. Київ)
MIN	642,90 (Тернопільська обл.)	1316,54 (Донецька обл.)	3561,35 (Закарпатська обл.)

Для розрахунку поправкового коефіцієнта необхідно обчислити індекс T_{ij} для j -го показника й i -го регіону. Для таких показників, як власні доходи місцевих бюджетів і наявний дохід населення (показники-стимулятори), індекс T_{ij} розраховується за формулою

$$T_{ij} = (X_{ij} - \text{Min}(X_j)) / (\text{Max}(X_j) - \text{Min}(X_j)), \quad (2.2)$$

де X_{ij} – фактичне значення j -го показника для i -го регіону;

$\text{Min}(X_j)$ – мінімальне значення j -го показника серед усіх регіонів;

$\text{Max}(X_j)$ – максимальне значення j -го показника серед усіх регіонів;

$i = 27, j = 3$.

Для показника видатків місцевих бюджетів (показника-

дестимулятора) індекс T_{ij} обчислюється за формулою

$$T_{ij} = 1 - ((X_{ij} - \text{Min}(X_j)) / (\text{Max}(X_j) - \text{Min}(X_j))). \quad (2.3)$$

Розраховано загальний індекс T_{ij} , який буде показувати середнє значення по кожному регіону окремо за загальними показниками, за такою формулою:

$$T_{ij\text{загал}} = \frac{\sum T_{ij}}{n}, \quad (2.4)$$

де n – кількість використаних показників.

Обчислено поправковий коефіцієнт за формулою

$$K_{\text{попр}} = 1 - T_{ij\text{загал}}. \quad (2.5)$$

Поправковий коефіцієнт застосовується в розрахунках трансфертів тільки для бюджетів-донорів. Отримані дані занесено до таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Розрахунок поправкового коефіцієнта по регіонах України

Регіони України	Власні доходи місцевих бюджетів (без трансфертів)	Видатки місцевих бюджетів	Наявний дохід населення	Загальний індекс $T_{ij\text{загал}}$	$K_{\text{попр}}$
	T_{ij}				
АРК	0,17	0,53	0,15	0,28	0,72
Вінницька	0,04	0,68	0,22	0,32	0,68
Волинська	0,03	0,65	0,12	0,27	0,73
Дніпропетровська	0,22	0,98	0,31	0,50	0,50
Донецька	0,21	1,00	0,38	0,53	0,47
Житомирська	0,07	0,58	0,16	0,27	0,73
Закарпатська	0,03	0,67	0,00	0,24	0,76
Запорізька	0,20	0,97	0,32	0,49	0,51
Івано-Франківська	0,05	0,65	0,11	0,27	0,73
Київська	0,18	0,99	0,26	0,48	0,52
Кіровоградська	0,06	0,65	0,15	0,29	0,71
Луганська	0,12	0,66	0,23	0,34	0,66
Львівська	0,09	0,65	0,16	0,30	0,70
Миколаївська	0,12	0,62	0,17	0,30	0,70
Одеська	0,19	0,98	0,09	0,42	0,58
Полтавська	0,14	0,62	0,26	0,34	0,66
Рівненська	0,07	0,61	0,09	0,26	0,74
Сумська	0,08	0,67	0,21	0,32	0,68
Тернопільська	0,00	0,72	0,06	0,26	0,74
Харківська	0,15	0,60	0,24	0,33	0,67
Херсонська	0,06	0,65	0,17	0,29	0,71
Хмельницька	0,05	0,64	0,17	0,28	0,72
Черкаська	0,08	0,52	0,12	0,24	0,76
Чернівецька	0,06	0,61	0,04	0,24	0,76
Чернігівська	0,06	0,68	0,24	0,32	0,68
м. Київ	1,00	0,00	1,00	0,67	0,33
м. Севастополь	0,22	0,99	0,16	0,46	0,54

Визначено обсяг міжбюджетних трансфертів з урахуванням поправкового коефіцієнта (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Розрахунок обсягів трансфертів по регіонах України з урахуванням поправкового коефіцієнта

Регіони України	Обсяг видатків бюджету V_i	Розрахунковий обсяг закріплених доходів D_i	Коефіцієнт вирівнювання α_i	$K_{\text{попр}}$	Обсяг трансфертів T_i
АРК	2923,70	2621,57	1,00	0,72	302,13
Вінницька	2390,73	1290,84	1,00	0,68	1099,89
Волинська	2503,13	771,52	1,00	0,73	1731,61
Дніпропетровська	1387,82	5225,99	0,68	0,50	-1293,83
Донецька	1316,54	6678,60	0,66	0,47	-1661,28
Житомирська	2739,25	1135,13	1,00	0,73	1604,11
Закарпатська	2420,07	911,09	1,00	0,76	1508,98
Запорізька	1423,63	2660,92	0,68	0,51	-423,53
Івано-Франківська	2511,25	1110,19	1,00	0,73	1401,06
Київська	1335,42	2381,40	0,65	0,52	-678,87
Кіровоградська	2496,73	877,74	1,00	0,71	1618,99
Луганська	2468,34	2560,25	1,00	0,66	-91,91
Львівська	2502,80	2553,23	1,00	0,70	-50,43
Миколаївська	2604,50	1306,17	1,00	0,70	1298,33
Одеська	1397,57	3461,42	0,68	0,58	-811,11
Полтавська	2619,20	1834,71	1,00	0,66	784,49
Рівненська	2622,30	1035,14	1,00	0,74	1587,16
Сумська	2426,63	1099,57	1,00	0,68	1327,06
Тернопільська	2279,03	634,66	1,00	0,74	1644,37
Харківська	2668,31	3355,10	1,00	0,67	-686,79
Херсонська	2499,77	922,63	1,00	0,71	1577,14
Хмельницька	2524,72	1050,86	1,00	0,72	1473,87
Черкаська	2940,59	1230,19	1,00	0,76	1710,41
Чернівецька	2628,20	792,49	1,00	0,76	1835,71
Чернігівська	2415,63	935,99	1,00	0,68	1479,64
м. Київ	4703,01	13686,56	0,62	0,33	-1848,19
м. Севастополь	1366,22	509,60	1,00	0,54	856,62

Визначено різницю між обсягом міжбюджетних трансфертів до й після врахування поправкового коефіцієнта (таблиця 2.7).

Поправковий коефіцієнт запропоновано для того, щоб бюджетидонори мали змогу залишити частину бюджетних коштів для використання їх на подолання проблем регіону, тобто віднести їх до власних доходів. Виділено найгостріші проблеми регіонів-донорів, що потребують фінансування з бюджету (таблиця 2.8).

Таблиця 2.7 – Розрахунок суми коштів, які залишаються у місцевому бюджеті

Регіони України	Обсяг трансфертів T_i , млн грн	Обсяг трансфертів T_i з урахуванням $K_{\text{попр}}$, млн грн	Кошти Δ , що залишаються у місцевих бюджетах, млн грн
Дніпропетровська	2597,55	1293,83	1303,72
Донецька	3537,07	1661,28	1875,79
Запорізька	837,60	423,53	414,07
Київська	678,87	354,09	324,78
Одеська	1396,24	811,11	585,13
м. Київ	5544,56	1848,19	3696,38

Таблиця 2.8 – Проблеми й основні напрямки розвитку регіонів-донорів

Регіони-донори	Основні проблеми й напрямки розвитку регіону
Дніпропетровська область	Спрямування коштів на формування нової інноваційної стратегії, удосконалення галузевої й територіальної структур виробництва та капітальних вкладень
	Використання науково-технічного потенціалу Дніпропетровська та інших міст області для створення технопарків
	Прискорення розвитку малих і середніх міст
Донецька область	Розроблення дієвого механізму реприватизації неефективно працюючих підприємств для запобігання їх банкрутству
	Закриття шахт, необхідно розвивати приватні промисли, малий бізнес з виробництва товарів народного споживання, організацію сільськогосподарських підприємств
	Можливість широкого розвитку страхових видів медичних послуг, що сприятиме покращанню їхньої якості й поповненню матеріально-технічної бази медичних установ
Запорізька область	Потреби у вдосконаленні галузевої й територіальної структур господарського комплексу
	Фінансування розвитку експортноорієнтованих галузей промисловості, а також сільського господарства
Київська область	Необхідні раціональне розміщення та ефективне використання науково-технічного потенціалу області
Одеська область	Підвищення конкурентоспроможності виробництва і збільшення експортного потенціалу області
	Фінансування реалізації Програми енергозбереження Одеської області
м. Київ	Необхідно забезпечити перехід до енергозберігаючого й інноваційного типів розвитку економіки
	Виділення коштів на розвиток машинобудування, а саме літако-, судно-, приладобудування, радіоелектроніки
	Необхідність удосконалення організаційно-управлінського механізму
	Потрібно оптимальне поєднання бюджетних, податкових, грошово-кредитних важелів регулювання його економіки

ВИСНОВКИ
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ
ДОДАТКИ

2.4 Курсова робота на тему «Прогнозування оптимальної структури кредитного портфеля комерційного банку»

ЗМІСТ

ВСТУП

1 СУТЬ І ЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

1.1 Необхідність аналізу й управління кредитним портфелем кредитного банку

1.2 Класифікація кредитного портфеля комерційних банків

2 ПРОГНОЗУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КРЕДИТНОГО

ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА ПАРАМЕТРАМИ

РИЗИК/ПРИБУТКОВІСТЬ МЕТОДОМ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЗА ТЕРМІНАМИ КРЕДИТУВАННЯ

2.1 Загальна характеристика підприємства ПАТ банк «Демарк»

2.2 Аналіз дохідності та ефективності кредитних операцій

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Визначено мету й завдання роботи. Метою роботи є аналіз кредитного портфеля комерційного банку для забезпечення максимальної дохідності при певному рівні ризику.

1 СУТЬ І ЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

1.1 Необхідність аналізу й управління кредитним портфелем кредитного банку

Визначено поняття «дохідність» і «ризик» кредитного портфеля. Установлено, що для оцінювання фінансового стану позичальника – юридичної особи використовуються показники, наведені на рисунку 1.1.

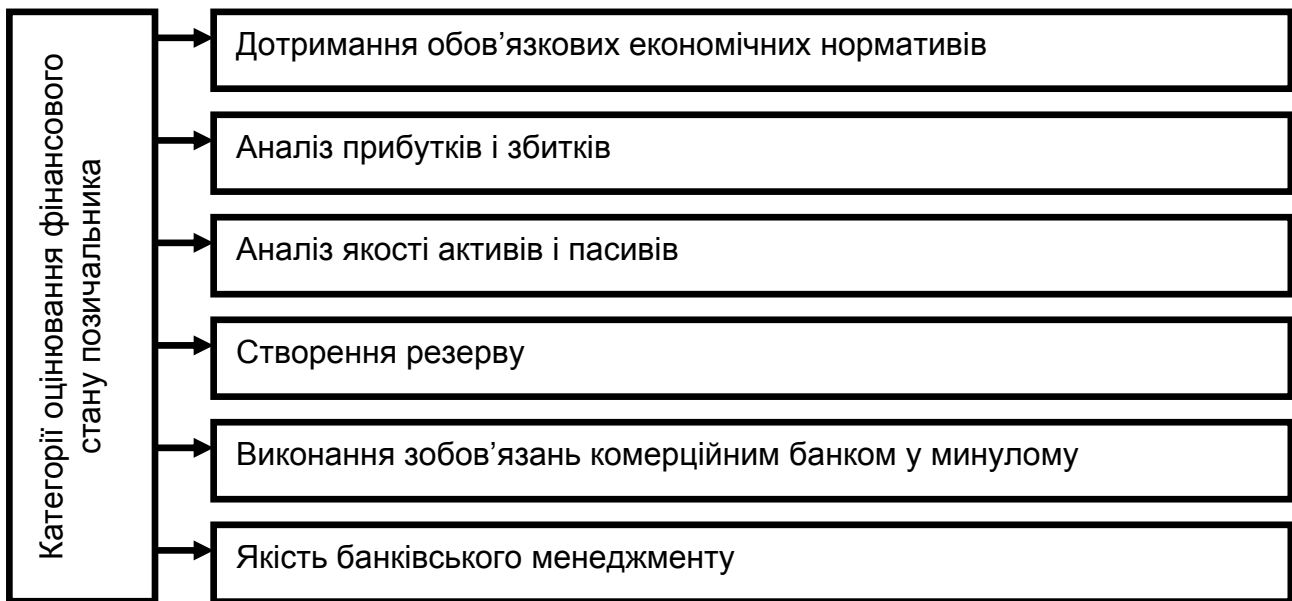

Рисунок 1.1 – Критерії оцінювання фінансового стану позичальника – комерційного банку

1.2 Класифікація кредитного портфеля комерційних банків

Згідно з оцінюванням фінансового стану позичальника й перспектив його розвитку кредити належать до таких категорій (рисунок 1.2).

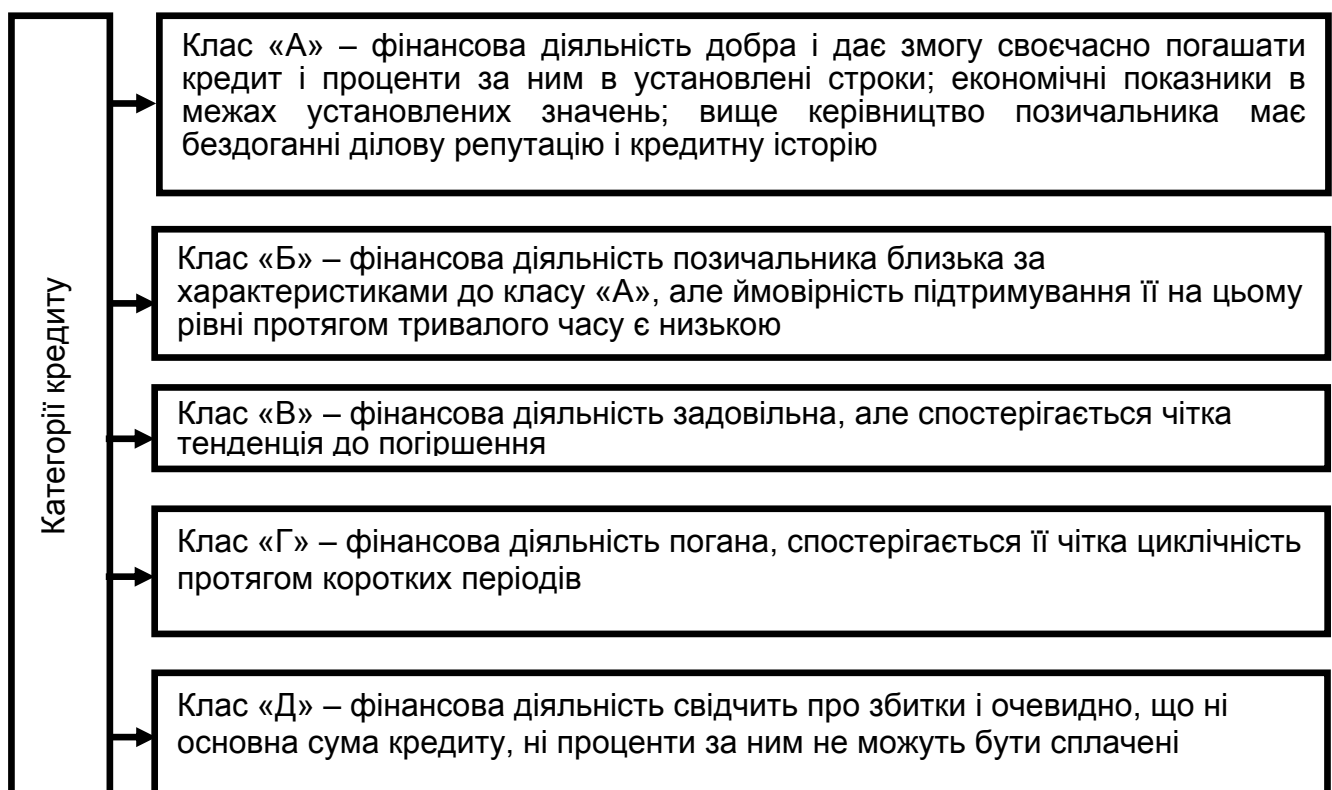

Рисунок 1.2 – Категорії кредитів за ступенем ризику

За ступенем ризику позики або ступенем надійності клієнта кредити поділяються на п'ять груп: стандартні, під контролем, субстандартні, сумнівні, безнадійні.

Відповідно до перелічених критеріїв кредитний портфель банків класифікується за групами (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація кредитного портфеля комерційних банків

Класи кредитів	Обслуговування боргу позичальником		
	Добре	Слабке	Незадовільне
	Кредити		
А	Стандартні	Під контролем	Субстандартні
Б	Стандартні	Субстандартні	Субстандартні
В	Субстандартні	Субстандартні	Сумнівні
Г	Сумнівні	Сумнівні	Безнадійні
Д	Сумнівні	Безнадійні	Безнадійні

2 ПРОГНОЗУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ЗА ПАРАМЕТРАМИ РИЗИК/ПРИБУТКОВІСТЬ МЕТОДОМ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЗА ТЕРМІНАМИ КРЕДИТУВАННЯ

2.1 Загальна характеристика підприємства ПАТ банк «Демарк»

Подано характеристику ПАТ банк «Демарк» стосовно місцезнаходження, строків заснування, видів пропонованих послуг тощо.

2.2 Аналіз дохідності й ефективності кредитних операцій

Кредити й заборгованість клієнтів ПАТ банку «Демарк» обліковуються за відповідними рахунками Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України залежно від типу позичальника, виду операції, строку й напрямку використання коштів (таблиця 2.1).

За даними, наведеними в таблиці 2.1, зроблено висновок, що кредити юридичним особам у звітному періоді зменшилися на 47180 тис. грн, при цьому вага статті зросла на 4,66%. У свою чергу, кредити фізичним особам – підприємцям зменшилися на 2577 тис. грн. Іпотечні кредити фізичним особам також зменшилися відносно попереднього періоду, але у загальній сумі кредитів трохи збільшилися. Споживчі кредити фізичним особам знизилися майже вдвічі й становлять 7,8 % від

загальної суми кредитів. У звітному періоді значно збільшилися тільки інші кредити фізичним особам, вони майже на 2 % більші, ніж у попередньому періоді.

Таблиця 2.1 – Кредити й заборгованість клієнтів

Найменування статті	Звітний рік	%	Попередній рік	%	Абсолютний приріст	Темпи зростання	T _{пр} , %	Вага статті	Внесок статті, %
Кредити юридичним особам	823354	100,76	870534	96,10	-47180	0,95	-18,45	4,66	53,18
Кредити фізичним особам – підприємцям	22213	2,72	24790	2,74	-2577	0,90	-9,62	-0,02	2,90
Іпотечні кредити фізичним особам	25637	3,14	27957	3,09	-2320	0,92	-12,05	0,05	2,62
Споживчі кредити фізичним особам	63746	7,80	110063	12,15	-46317	0,58	-2,38	-4,35	52,21
Інші кредити фізичним особам	16341	2,00	391	0,04	15950	41,79	0,02	1,96	-17,98
Резерви на випадок знецінення кредитів	-134186	-16,42	-127914	-14,12	-6272	1,05	20,39	-2,30	7,07
Усього кредитів за мінусом резервів	817105	100%	905821	100%	-88716	0,90	-10,21	0,00	100

Розглянуто структуру кредитів за видами економічної діяльності (рисунок 2.1).

Із рисунка 2.1 видно, що структура кредитів за видами економічної діяльності дещо змінилася. Кредити на виробництво у звітному періоді відносно загальної суми кредитів зросли на 0,5 %. Найбільших змін зазнали кредити на нерухомість, вони збільшилися на 12 %. Як у звітному, так і у попередньому періодах центральне місце посідають кредити на торгівлю. В свою чергу, кредити на фінансову діяльність зменшилися удвічі й становлять 4,5 %.

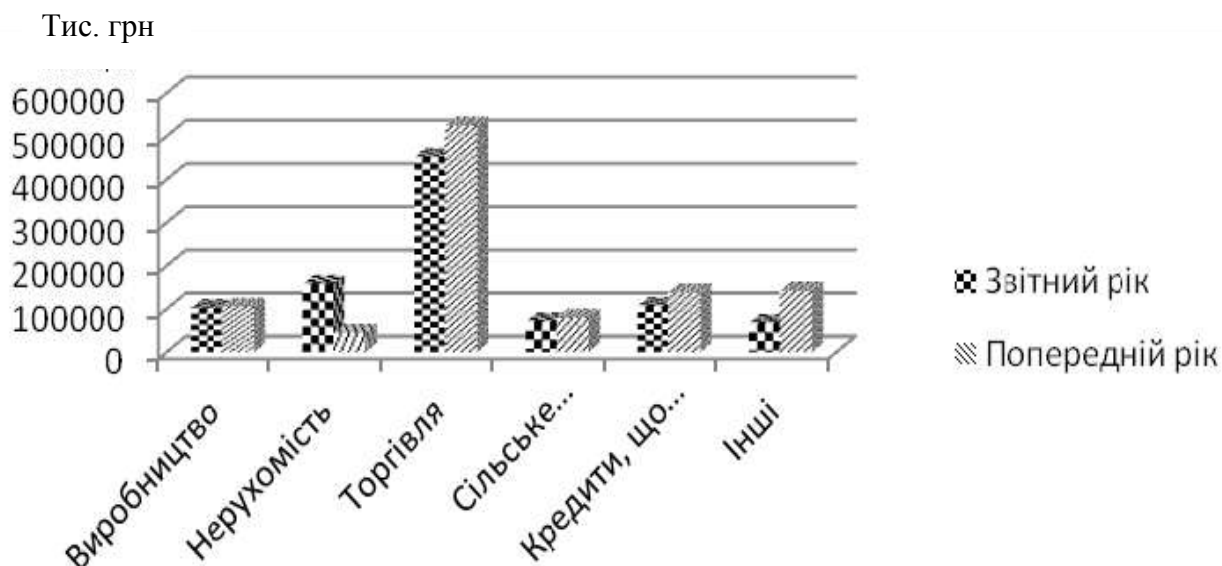

Рисунок 2.1 – Структура кредитів за видами економічної діяльності у ПАТ банку «Демарк» за 2009 – 2010 рр.

У таблиці 2.2 наведено структуру кредитів за окремими групами кредитного портфеля ПАТ банку «Демарк».

Таблиця 2.2 – Структура кредитного портфеля за строками кредитування

Кредити	До 1 року	Від 1 до 3 років	Більш ніж 3 роки
Кредити юридичним особам	23	25	20
Кредити фізичним особам – підприємцям	20	20	20
Іпотечні кредити фізичним особам	21	22	22
Споживчі кредити фізичним особам	16	18	18
Інші кредити фізичним особам	20	22	22

Поточна структура кредитного портфеля комерційного банку забезпечує банку дохідність портфеля на рівні 20,79 %, при цьому портфельний ризик становить 22,11 %.

У таблиці 2.3 наведено розрахункові дані для прогнозування доходу. За наведеною групою кредитів з урахуванням термінів кредитування розраховано середньозважену дохідність кожного виду кредиту та його питому вагу у кредитному портфелі ПАТ банку «Демарк».

Таблиця 2.3 – Розрахунок середньозваженої дохідності й ризику з урахуванням питомої ваги кожного кредиту

Кредити	Середньозважена дохідність, %	Питома вага	Середньозважений ризик
Кредити юридичним особам	22,53	28	33
Кредити фізичним особам – підприємцям	20	24	23
Іпотечні кредити фізичним особам	21,65	20	19
Споживчі кредити фізичним особам	17,33	15	15
Інші кредити фізичним особам	21,23	13	10

Оптимізовано структуру кредитного портфеля й отримано портфель, який забезпечує більшу дохідність і має при цьому менший ризик. У загальному обсязі математичну постановку завдання оптимізації структури кредитного портфеля виражено такими формулами:

- для розрахунку дохідності

$$r_p = \sum_{i=1}^n (x_i \cdot r_i) / \sum r_i ; \quad (2.1)$$

- для розрахунку ризику

$$\sigma_p^2 = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n x_i \cdot x_j , \quad (2.2)$$

де x_i – частка i -ї групи кредитного портфеля;

r_i – очікувана дохідність i -ї групи кредитного портфеля.

Розраховані значення матриці кореляції дохідності кредитних активів наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Матриця кореляції дохідності груп кредитних активів

Кредити	Кредити юридичним особам	Кредити фізичним особам – підприємцям	Іпотечні кредити фізичним особам	Споживчі кредити фізичним особам	Інші кредити фізичним особам
Кредити юридичним особам	4,8	2,6	1,96	11,13	4,15
Кредити фізичним особам – підприємцям	2,6	12,5	0,75	4,27	1,59
Іпотечні кредити фізичним особам	1,96	0,75	9,4	5,68	2,12
Споживчі кредити фізичним особам	11,13	4,27	5,68	53,4	0,37
Інші кредити фізичним особам	4,15	1,59	2,12	0,37	19,9

У таблиці 2.5 наведено розрахунки дохідності кредитного портфеля банку і його структуру залежно від максимального рівня ризику для банку.

Таблиця 2.5 – Дохідність і ризик кредитного портфеля

Ризик, %	Дохідність, %	Структура портфеля, %				
		Кредити юридичним особам	Кредити фізичним особам – підприємцям	Іпотечні кредити фізичним особам	Споживчі кредити фізичним особам	Інші кредити фізичним особам
0	Безризикового портфеля не існує					
2	20,83%	4,80%	12,50%	9,40%	53,40%	19,90%
4	20,90%	5,20%	14,50%	11,40%	52,40%	16,50%
6	21,10%	5,40%	15,90%	12,80%	51,70%	14,10%
8	21,23%	5,60%	17,10%	13,90%	51,20%	12,10%
10	21,37%	5,80%	18,10%	15,00%	50,60%	10,40%
12	21,59%	6,00%	19,00%	15,80%	50,20%	8,90%
14	21,72%	6,10%	19,90%	16,60%	49,80%	7,50%
16	21,87%	6,30%	20,60%	17,40%	49,40%	6,20%
18	21,99%	6,40%	21,40%	18,10%	49,10%	5,00%
20	22,13%	6,60%	22,00%	18,80%	48,70%	3,90%

Установлено, що поточна структура кредитного портфеля ПАТ банку «Демарк» не є оптимальною, оскільки його можна сформувати таким чином, щоб поліпшити поточний кредитний портфель банку відразу за двома показниками: показником ризику і показником дохідності. Зокрема, можна сформувати портфель, який забезпечить дохідність на рівні 20,83 % (проти поточних 20,79 %), при цьому рівень ризику цього портфеля дорівнюватиме лише 2 % проти поточних 22,11%.

На рисунку 2.2 графічно показано залежність між ризиком і прибутковістю активів кредитного портфеля, яка є прямо пропорційною. На рисунку 2.3 графічно зображено залежність між допустимим для банку рівнем ризику і частиною окремих кредитних активів у структурі інвестиційного портфеля банку, а на рисунку 2.4 – між прибутковістю і структурою кредитного портфеля.

Аналізуючи рисунки слід зазначити, що оптимальний портфель головним чином можна побудувати з найменш ризикованих активів, до яких належать інші кредити фізичним особам. Крім того, в міру скорочення вимог до рівня ризику (тобто у міру підвищення допустимого рівня ризику) у портфелі зменшується частина найбільш надійних активів – інші кредити фізичним особам і споживчі кредити фізичним особам – і відповідно збільшується частина менш надійних, але більш дохідних інструментів – кредити фізичним особам – підприємцям та іпотечні кредити фізичним особам.

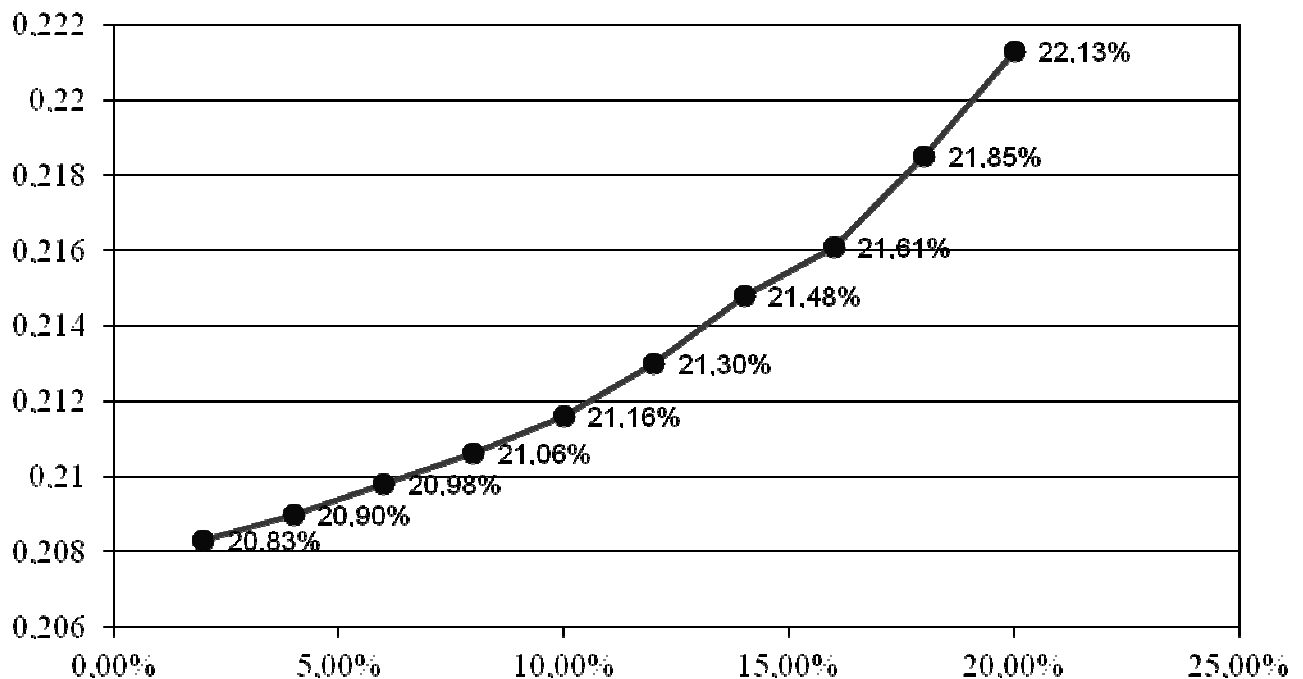

Рисунок 2.2 – Залежність між ризиком і прибутковістю активів кредитного портфеля

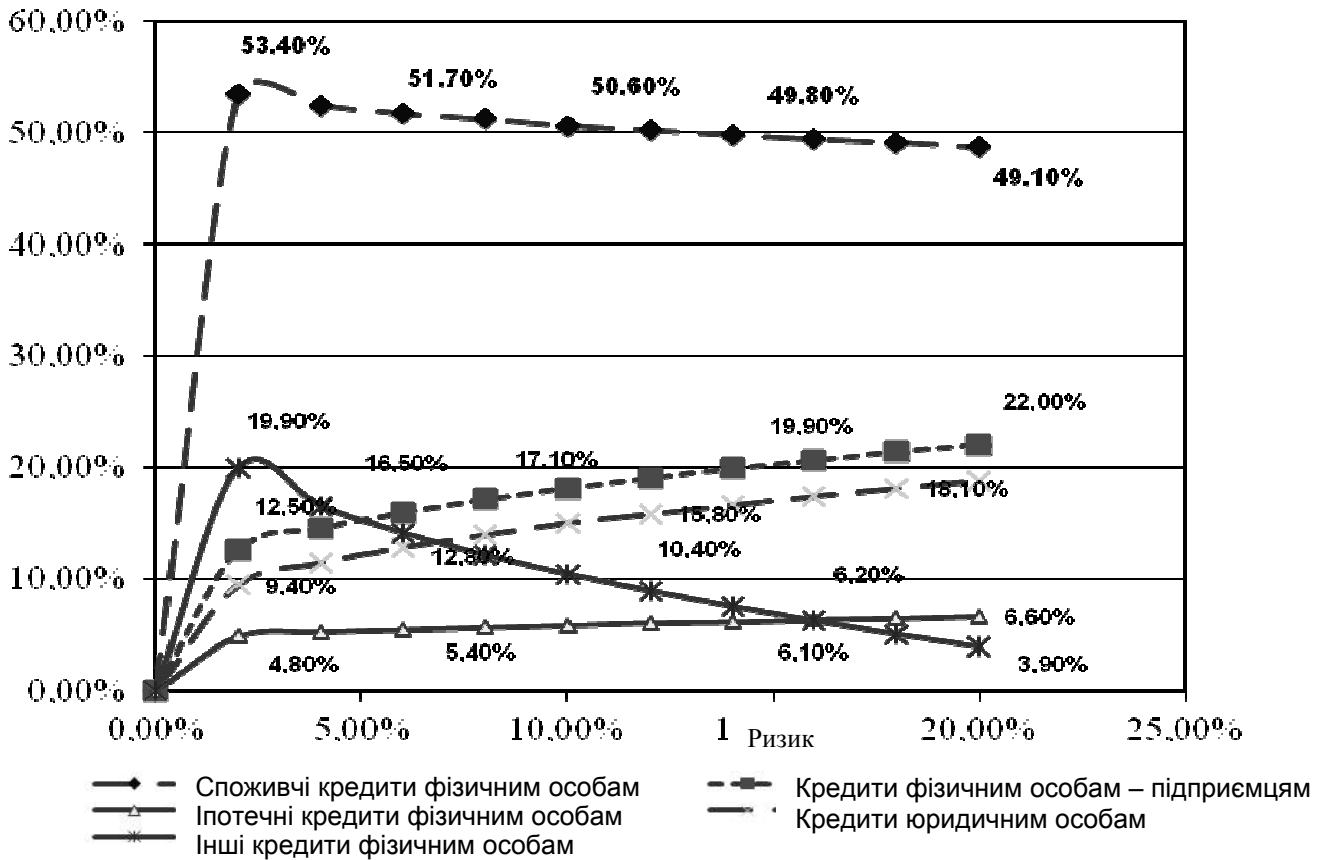

Рисунок 2.3 – Залежність між ризиком і структурою кредитного портфеля

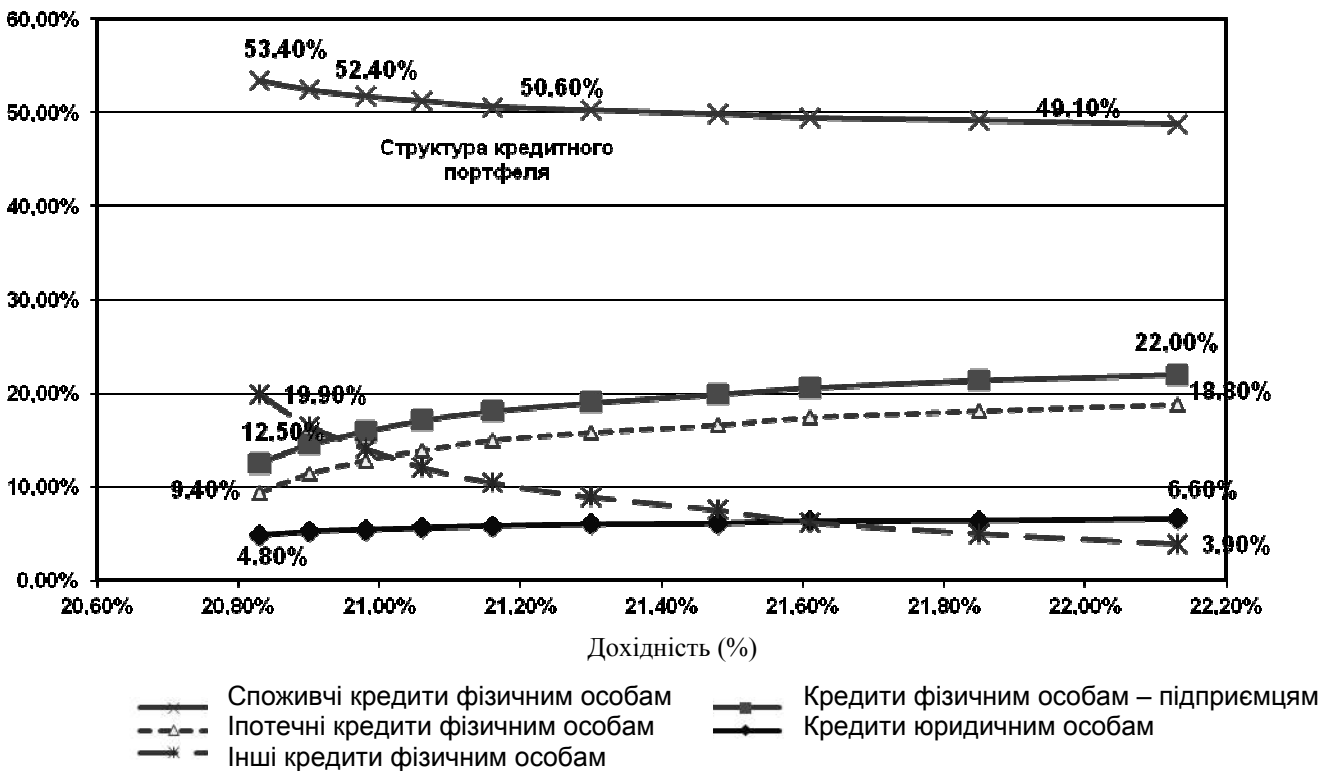

Рисунок 2.4 – Залежність між прибутковістю і структурою кредитного портфеля

Зроблено висновок, що для ПАТ банку «Демарк» існує декілька можливих напрямків оптимізації управління власним кредитним портфелем: по-перше, це відмова від орієнтації кредитного портфеля в основному на кредити юридичним особам і більш пильна увага до кредитування фізичних осіб; по-друге, доцільним є збільшення у кредитному портфелі частки інших кредитів фізичним особам.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

2.5 Курсова робота на тему «Особливості побудови рейтингу страхових компаній»

ЗМІСТ

ВСТУП

1 ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ МАЙНА НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

1.1 Страховий ринок України

1.2 Страхування нерухомості

1.3 Програма страхування майна на прикладі страхової компанії «АХА». Програма «АХА Квартира» і «АХА Будинок»

2 ПОБУДОВА РЕЙТИНГУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

2.1 Методика побудови рейтингу страхових компаній

2.2 Побудова рейтингу страхових компаній з майнового страхування

ВИСНОВКИ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Визначено мету й завдання роботи. Метою роботи є аналіз показників діяльності страхових компаній в області майнового страхування і розроблення рекомендацій з підвищення стабільності й поліпшення діяльності страхових компаній.

1 ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ МАЙНА НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

1.1 Страховий ринок України

Визначено поняття «страховий ринок» і функції страхового ринку. Описано структуру страхового ринку України. Подано характеристику крупних страхових компаній України.

1.2 Страхування нерухомості

Розглянуто групи нерухомості для фізичних осіб, які підлягають майновому страхуванню. Встановлено основні страхові ризики при страхуванні нерухомості фізичних осіб. Описано існуючі в Україні програми страхування нерухомості. Проаналізовано статистичні дані страхових виплат фізичним особам від провідних страхових компаній України. На рисунку 1.1 показано рівень виплат страховими компаніями.

У 2009 році рівні виплат по майновому страхуванню в компаніях «Лема», «Аванте» й «Альянс Україна» були на рівні 100 %, що свідчить про високу привабливість цих компаній для страховиків. У компаніях «Кремійнь», «Теком» і Української пожежно-страхової компанії виплати по майновому страхуванню становили близько 20 %. Вони не є ефективними в цьому виді страхування.

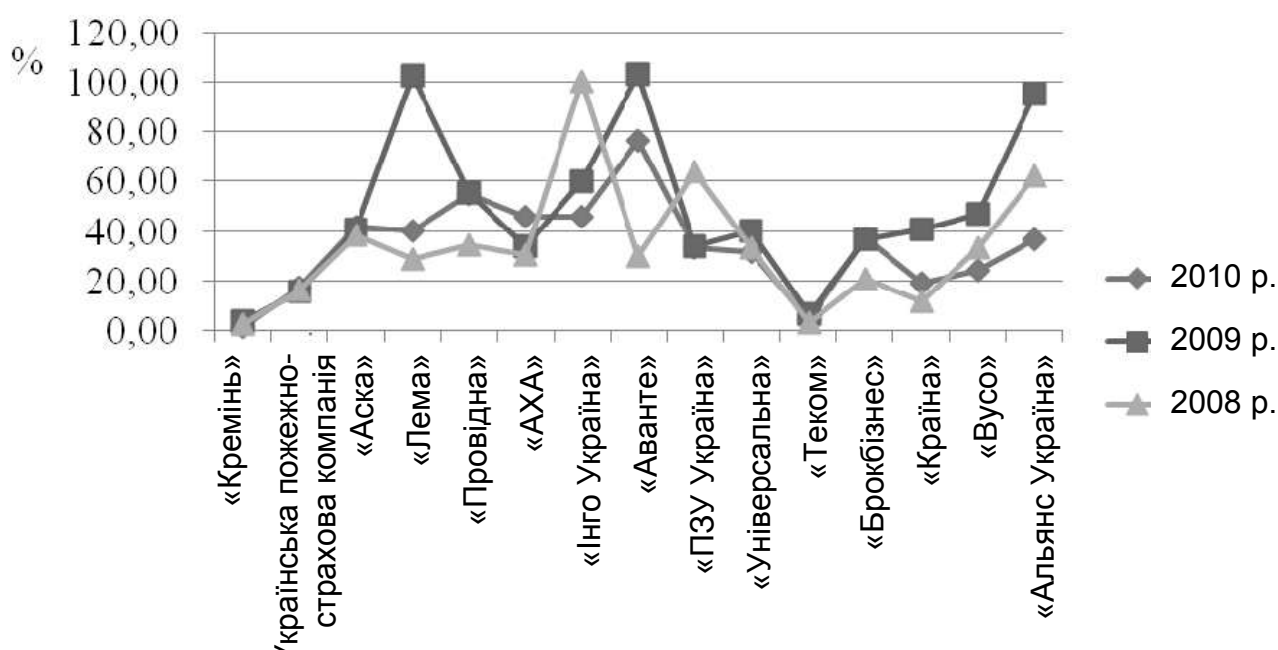

Рисунок 1.1 – Рівень виплат по майновому страхуванню за 2008 – 2010 роки

1.3 Програма страхування майна на прикладі страхової компанії «АХА». Програма «АХА Квартира» і «АХА Будинок»

Страховою компанією «АХА» для забезпечення повноти страхового захисту майна було розроблено спеціальні програми, а саме:

- страхування майна – «АХА Будинок»;
- комплексне страхування майна і відповідальності, пов'язаної з експлуатацією майна, – «АХА Квартира».

Описано зміст договору страхування, що укладається в межах цих програм. Основні переваги програм «АХА Квартира» і «АХА Будинок»:

- комплексний страховий захист за одним договором страхування;
- економія часу і відсутність витрат на проведення огляду, опису й експертного оцінювання майна;
- вартість комплексного страхування значно нижча, ніж вартість страхування різних категорій майна і відповідальності окремо (ціна поліса становить від 50 грн за рік);
- індивідуальний підхід – можливість самостійного вибору страхового покриття із запропонованих варіантів страхових сум;
- компанія додатково компенсує понесені витрати на рятування майна і зменшення розміру збитку в межах 5,0% від суми збитку;
- цілодобова консультаційно-інформаційна підтримка.

2 ПОБУДОВА РЕЙТИНГУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

2.1 Методика побудови рейтингу страхових компаній

Для побудови рейтингу страхових компаній необхідно провести розрахунки за методикою фінансової статистики. В умовах відсутності докладної інформації про страховий ринок використовують дані опитування експертів (фахівців, зайятих у страховому бізнесі).

Найважливішими вважаються такі показники:

1. Поточна надійність, яка з урахуванням страхових премій і страхових виплат обчислюється за формулою

$$\text{Поточна надійність} = \frac{\text{Страхові витрати}}{\text{Страхові премії}} . \quad (2.1)$$

2. Фінансова стабільність, яка розраховується як відношення суми сплаченого статутного капіталу і страхових резервів до загальної суми страхових премій:

$$\text{Фінансова стабільність} = \frac{\text{Сплачений статутний капітал} + \text{Страхові резерви}}{\text{Страхові премії}} . \quad (2.2)$$

3. Рентабельність страхової діяльності, яка визначається як відношення прибутку до суми страхових премій:

$$\text{Рентабельність} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Страхові премії}} . \quad (2.3)$$

4. Структура активів, яка розраховується як відношення сплаченого статутного капіталу до суми страхових резервів:

$$\text{Структура активів} = \frac{\text{Сплачений статутний капітал}}{\text{Страхові резерви}} . \quad (2.4)$$

5. Надійність перестрахової діяльності, яка визначається як відношення суми внесків, переданих за договорами страхування, до загальної суми страхових премій, що надійшли:

$$\text{Надійність перестраховання} = \frac{\text{Внески на перестраховання}}{\text{Страхові премії}} . \quad (2.5)$$

Ці показники, на думку опитаних фахівців-страховиків, характеризують фінансово-економічну стабільність страхової компанії.

Необхідно також визначити рівень значущості кожного показника страхової компанії, що беруть участь у побудові рейтингу. Тут найбільш раціонально використовувати експертне оцінювання значущості (ваги) відібраних показників для характеристики фінансової стабільності компанії. Одержавши індивідуальні оцінки експертів, достатньо узагальнити їх і ранжувати показники за дією впливу на узагальнену оцінку або оцінити частину впливу кожного показника на результат діяльності в цілому.

Крім того, слід провести розрахунок коефіцієнтів, що беруть участь у рейтинговому оцінюванні, на підставі зібраної інформації і прийнятої методології. Отримані коефіцієнти необхідно ранжувати.

Слід поєднати всі ранги, присвоєні компаніям, і визначити їхні рейтинги, адекватні прийнятій процедурі й набору показників. Для того щоб кількісно порівняти значення, які експерти надають окремим показникам, необхідно здійснити перестраховання. Зміст його полягає в тому, що ранги, отримані за конкретними показниками, мають різні ваги, присвоєні експертами. Тому компаніям слід визначити кількість балів, що відповідає присвоєному рангу. Кожен наступний ранг після першого приводить до втрати певної кількості балів (відсотків). Для зручності розрахунку перетворимо ранги в коефіцієнти перестраховання (R_k). У цьому рейтингу беруть участь п'ятнадцять компаній, ранги і коефіцієнти R_k яких мають такі значення (таблиця 2.1).

Отже, кількість балів визначається шляхом множення значення ваги показника на R -коефіцієнт перестраховання, що відповідає присвоєному рангові.

Таблиця 2.1 – Значення рангів і коефіцієнтів перестраховання

Ранги	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й	7-й	8-й	9-й	10-й	11-й	12-й	13-й	14-й	15-й
R- коефіцієнти	1,5	1,4	1,3	1,2	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1

Загальна кількість набраних балів, що відповідає значенню присвоєних рангів за показниками, використаними у рейтингу, розраховується шляхом їх підсумовування.

За рівнем фінансової стабільності страхові компанії можна поділити на три групи: з високим ступенем стабільності, стабільні й з низьким рівнем стабільності. За кількісною ознакою їх також можна поділити на три групи: до першої групи належать компанії, що набрали більше 60 балів, до другої – від 50 до 60 балів, до третьої – менше 50 балів.

2.2 Побудова рейтингу страхових компаній з майнового страхування

Розраховано показники й побудовано рейтинг страхових компаній. Визначено ранг (R_i) кожної компанії за кожним показником. Значення вагомості показників, розраховані методом експертного оцінювання, наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Вага показників, розрахована методом експертного оцінювання

Показники	Поточна надійність	Фінансова стабільність	Рентабельність страхової діяльності	Структура активів	Надійність перестраховання
Вага V_i	0,3	0,25	0,2	0,15	0,1

Розрахунки суми балів для всіх страхових компаній подано в таблиці 2.3.

За підсумками побудови рейтингу компанія «ПЗУ Україна» набрала найбільшу кількість балів – 120, а компанія «Провідна» – найменшу кількість балів (таблиця 2.4).

На основі проведеного аналізу рівня стабільності страхових компаній зроблено висновок, що всі досліджувані компанії, крім компанії «Провідна», мають високий рівень стабільності.

Таблиця 2.3 – Побудова рейтингу страхових компаній

№ п/п	Назва компанії	Показники										Сума балів
		Поточна надійність		Фінансова стабільність		Рентабельність страхової діяльності		Структура активів		Надійність перестраховування		
		R ₁	R ₁ · V ₁	R ₁	R ₁ · V ₁	R ₁	R ₁ · V ₁	R ₁	R ₁ · V ₁	R ₁	R ₁ · V ₁	
1	«Кремінь»	0,2	6	0,1	2,5	1,5	30	1,3	19,5	0,4	4	62
2	Українська пожежно-страхова компанія	0,5	15	0,5	12,5	1,2	24	0,4	6	1,5	15	73
3	«Аска»	1,0	30	0,9	22,5	0,9	18	0,9	13,5	1,1	11	95
4	«Лема»	1,1	33	1,2	30	0,5	10	1,4	21	0,3	3	97
5	«Провідна»	0,4	12	0,8	20	0,6	12	0,1	1,5	1,3	13	59
6	«АХА»	0,7	21	0,4	10	0,7	14	0,8	12	0,7	7	64
7	«Інго Україна»	0,8	24	0,7	17,5	0,6	12	0,2	3	1,4	14	71
8	«Аванте»	0,1	3	1,3	32,5	0,4	8	1,5	22,5	0,5	5	71
9	«ПЗУ Україна»	1,5	45	1,1	27,5	1,0	20	1,0	15	1,2	12	120
10	«Універсальна»	1,4	42	1,0	25	1,1	22	0,6	9	1,0	10	108
11	«Теком»	0,3	9	0,6	15	1,4	28	1,2	18	0,6	6	76
12	«Брокбізнес»	1,2	36	0,3	7,5	0,8	16	0,7	10,5	0,8	8	78
13	«Країна»	0,6	18	0,2	5	1,3	26	0,3	4,5	0,9	9	63
14	«Вусо»	0,9	27	1,5	37,5	0,3	6	1,1	16,5	0,1	1	88
15	«Альянс Україна»	1,3	39	1,4	35	0,2	4	0,5	7,5	0,2	2	88

Страхова компанія «АХА» має високий рівень стабільності, хоча посідає 10 місце в цьому рейтингу. Щоб підвищити своє місце в рейтингу, компанії «АХА» слід поліпшити свої дані за основними показниками. По-перше, за фінансовою стабільністю компанія «АХА» посідає 12 місце. Це означає, що їй необхідно збільшити оплачений статутний капітал шляхом емісії акцій і збільшення попиту на них, що приведе до збільшення фінансової стабільності компанії. По-друге, щоб збільшити свою поточну надійність і рівень довіри до неї, компанія має виплачувати всі зазначені в договорах виплати. По-третє, вона має добитися, щоб питома вага перестраховування була якнайменшою, це збільшить надійність її перестрахової діяльності.

Таблиця 2.4 – Визначення рівня стабільності

Назва компанії	Сума балів	Місце	Рівень стабільності
«Креміль»	62	12	Високий
Українська пожежно-страхова компанія	73	8	Високий
«Аска»	95	4	Високий
«Лема»	97	3	Високий
«Провідна»	59	13	Середній
«АХА»	64	10	Високий
«Інго Україна»	71	9	Високий
«Аванте»	71	9	Високий
«ПЗУ Україна»	120	1	Високий
«Універсальна»	108	2	Високий
«Теком»	76	7	Високий
«Брокбізнес»	78	6	Високий
«Країна»	63	11	Високий
«Вусо»	88	5	Високий
«Альянс Україна»	88	5	Високий

Підвищення фінансової стабільності компанії, платоспроможності й посилення конкурентоспроможності на страховому ринку забезпечать її подальший розвиток.

ВИСНОВКИ
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ
ДОДАТКИ

Бібліографічний список

- Бюджетний кодекс України / упоряд. М.П. Кучерявенко. – Х.: Право, 2005. – 164 с.
- Конституція України / упоряд. М.П. Кучерявенко. – Х.: Право, 1996. – 68 с.
- Податковий кодекс України. – К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2010. – 336 с.
- Аналіз банківської діяльності [Текст] / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; за ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2004. — 599 с.
- Аналіз діяльності комерційного банку [Текст]: навч. посіб. / Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович. – Житомир: Рута, 2001. – 384 с.
- Борейко, В. Шляхи підвищення ефективності податкового та соціального законодавства [Текст] / В. Борейко // Економіка України. - 2007. – № 9. – С. 30 – 37.
- Вишневський, В. Податкова політика та економічна теорія [Текст] / В. Вишневський // Економіка України. – 2007. – № 9. – С. 4 – 20.
- Дорош, Н.І. Аудит: теорія і практика [Текст] / Н.І. Дорош. – К.: Знання, 2006. – 495 с.
- Загородній, А. Г. Фінансово-економічний словник [Текст] / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Л.: Нац. ун-т "Львівська політехніка", 2005. – 714 с.
- Капітал, основні та оборотні засоби підприємства [Текст]: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / П.В. Круш, О.В. Клименко, В.І. Подвігіна, В.О. Гулевич. – К.: Центр навч. літ., 2008. – 328 с.
- Кириленко, О.П. Місцеві фінанси [Текст]: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / О.П. Кириленко. – Т.: Астон, 2004. – 191 с.
- Кірейцев, А.В. Фінанси підприємств [Текст] / А.В. Кірейцев. – К.: Фінанси підприємств, 2000. – 427 с.
- Мельник, М.В. Податкова система України [Текст] / М.В. Мельник. – К.: Парламентське вид-во, – 2001. – 318 с.
- Павленко, В.Н. Порядок оформлення учебных и научно-исследовательских документов [Текст]: учеб. пособие / В.Н. Павленко, И.М. Тараненко. – Х.: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2007. – 65 с.
- Поддєрьогін, А.М. Фінанси підприємств [Текст] / А.М. Поддєрьогін. – К.: ВТОВ «А.С.К.», 1998. – 512 с.
- Соколовська, А. М. Податкова система держави: теорія і практика становлення [Текст] / А.М. Соколовська. – К.: Знання-Пресс, 2004. – 454 с.
- Статистична інформація [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.
- Статистична інформація [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Статистична інформація [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної податкової адміністрації України. – Режим доступу: <http://sta.gov.ua/control/uk/index>.

Синцова, О.О. Місцеві фінанси [Текст]: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / О.О. Синцова. – К.: Центр навч. літ., 2005. – 560 с.

Ткаченко, Н. М. Податкові системи країн світу та України. Облік і звітність [Текст]: навч.-метод. посіб. / Н. М. Ткаченко, Т.М. Горова, Н. О. Ільєнко; за ред. Н.М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2004. – 554 с.

Тофанюк, О.В. Прогнозування показників місцевого бюджету (за матеріалами бюджету м. Мелітополь) / А.А. Шахова, О.В. Тофанюк // Економіка. Фінанси. Право. – 2002. – № 8. – С. 5 – 8.

Тофанюк, О.В. Реалізація економічної ефективності в системі міжбюджетних відносин [Текст] / О.В. Тофанюк // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХПІ». – 2006. – №1. – С. 18 – 24.

Тофанюк, О.В. Розробка підходів до визначення надходжень від податку з доходів фізичних осіб у бюджет Харківського регіону з урахуванням законодавчих змін [Текст] / О.В. Тофанюк, Н.Ю. Новікова // Економіка та управління підприємствами машинобудівельної галузі: проблеми теорії та практики. – 2011. – № 2 (14). – С. 87 – 99.

Тофанюк, О.В. Сучасні проблеми регіонального розвитку в Україні: шляхи подолання депресивності та застосування механізмів державно-приватного партнерства [Текст]: монографія / О.В. Тофанюк, Т.В. Момот, Ю.В. Ткаченко. – Х.: Дв. служба, 2011. – 294 с.

Філімоненко, К.С. Фінанси підприємств [Текст] / К.С. Філімоненко. – К.: КНЕУ, 1999. – 404 с.

Швабій, К. Податки з доходу фізичних осіб: проблеми і перспективи [Текст] / К. Швабій // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 6. – С. 33 – 35.

ДОДАТОК

Приклад оформлення титульного аркуша курсової роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра фінансів

НАЗВА РОБОТИ (УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ)

Курсова робота
з дисципліни «Фінансове забезпечення
господарської діяльності»

Виконав студент _____
_____ (номер групи) (П.І.Б.)
(підпис, дата)

Керівник _____
(науковий ступінь, вчене звання)
_____
(підпис, дата) (П.І.Б.)

Нормоконтролер _____
(науковий ступінь, вчене звання)
_____
(підпис, дата) (П.І.Б.)

Рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1 ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ І СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
1.1 Структура роботи.....	5
1.2 Порядок підготовки й захисту курсової роботи.....	5
1.3 Тематика курсових робіт.....	6
2 СТИСЛИЙ ОГЛЯД ПРИКЛАДІВ ЗМІСТУ ТИПОВИХ КУРСОВИХ РОБІТ.....	8
2.1 Курсова робота на тему «Управління оборотним капіталом торговельного підприємства».....	9
2.2 Курсова робота на тему «Визначення надходжень від податків до бюджету з урахуванням законодавчих змін податкових ставок (на прикладі Харківської області)».....	16
2.3 Курсова робота на тему «Аналіз та удосконалення механізму міжрегіонального перерозподілу бюджетних коштів».....	31
2.4 Курсова робота на тему «Прогнозування оптимальної структури кредитного портфеля комерційного банку».....	40
2.5 Курсова робота на тему «Особливості побудови рейтингу страхових компаній».....	49
Бібліографічний список.....	56
ДОДАТОК.....	58

Навчальне видання

**Тофанюк Ольга Володимирівна
Божко Валерій Павлович
Павленко Тетяна Юріївна**

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Редактор А.М. Ємленінова

Зв. план, 2012

Підписано до друку 28.03.2012

Формат 60x84 1/16. Папір офс. № 2. Офс. друк

Ум. друк. арк. 3,3. Обл.-вид. арк. 3,75. Наклад 150 пр. Замовлення 103.

Ціна вільна

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17
[http:// www.khai.edu](http://www.khai.edu)
Видавничий центр «ХАІ»
61070, Харків-70, вул. Чкалова, 17
izdat@khai.edu

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції сер. ДК № 391 від 30.03.2001 р.